

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ

0-36 AY OYUN VE OYUNCAK

Ankara, 2016

- Bu modül, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul / Kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- PARA İLE SATILMAZ.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. OYUN	3
1.1. Oyunun Tanımı	3
1.2. Oyunun Özellikleri	4
1.3. Oyunun Eğitimdeki Yeri ve Önemi	4
1.4. 0-36 Aylık Çocuğun Motor Gelişim Özellikleri	4
1.4.1. Motor Gelişimi Destekleyen Etkinlik Örnekleri	6
1.4.2. 0-36 Aylık Çocuğun Sosyal-Duygusal Gelişim Özellikleri	11
1.4.3. 0-36 Aylık Çocuğun Dil Gelişimi Özellikleri	14
1.4.4. 0-36 Aylık Çocuğun Bilişsel Gelişim Özellikleri	18
1.4.5. 0-36 Aylık Çocuğun Öz Bakım Becerilerinin Özellikleri	21
UYGULAMA FAALİYETİ	24
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	25
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	26
2. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM ETKİNLİKLERİNDE OYUN	26
2.1. Öğrenme Merkezlerinde Oyun	26
2.2. Dramatik Etkinliklerde Oyun	27
2.3. Sanat Etkinliklerinde Oyun	27
2.4. Türkçe Dil Etkinliklerinde Oyun	27
2.5. Müzik Etkinliklerinde Oyun	28
2.6. Etkinliklerde Oyunu Kullanırken Dikkat Edilecek Noktalar	28
UYGULAMA FAALİYETİ	29
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	30
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	31
3. 0-36 AYLIK ÇOCUKLAR İÇİN OYUNCAKLAR	31
3.1. Oyuncanın Önemi	31
3.2. Oyuncakların Genel Özellikleri	32
3.3. Gelişim Alanlarına Göre Oyuncaklar	36
3.4. Oyuncak Seçerken Dikkat Edilecek Noktalar	38
3.5. Oyuncak Güvenliği	39
3.6. 0-36 Aylık Çocuklar İçin Oyuncak Çeşitleri	40
3.6.1. Dolgu Oyuncaklar	40
3.6.2. Eğitici Oyuncaklar	50
UYGULAMA FAALİYETİ	56
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	57
MODÜL DEĞERLENDİRME	58
CEVAP ANAHTARLARI	59
KAYNAKÇA	60

AÇIKLAMALAR

ALAN	Çocuk Gelişimi ve Eğitimi
DAL	Erken Çocukluk Eğitimi Dal Dersleri
MODÜLÜN ADI	0-36 Ay Oyun ve Oyuncak
MODÜLÜN SÜRESİ	80/46
MODÜLÜN AMACI	Öğrenciye 0-36 ay çocuğunun gelişim özelliklerine uygun oyun ve oyuncak hazırlamalarına yönelik bilgi ve becerileri kazandırmaktır.
MODÜLÜN ÖĞRENME KAZANIMLARI	1. 0-36 ay çocuğunun gelişim alanlarını destekleyen oyun örneklerini hazırlayabileceksiniz. 2. 0-36 ay çocuğuna uygun etkinlikleri oyun yoluyla uygulayabileceksiniz. 3. 0-36 ay çocuğunun gelişimini destekleyen oyuncak hazırlayabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Sınıf, erken çocukluk eğitim kurumları, atölye Donanım: Oyun kitapları ve katalogları, oyunlarda kullanılan yardımcı araç gereçler, akıllı tahta, internet, fotoğraf, afiş, dergiler.
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Çocuk her şeyi oyunla öğrenir. Dünyayı oyunla keşfeder, gelecekteki kişilik temellerini ilgi ve yeteneklerini oyun yoluyla belirler. Oyun çocuğun tüm gelişim alanlarını destekleyen, çocuğa öğrenme ortamı sağlayan, onu eğlendiren ve hoşça vakit geçirmesini sağlayan evrensel bir dildir. Oyun çocuk için en iyi eğitim ve öğretim metodudur. Çünkü oyun kalıcı davranış değişiklikleri kazandırır. Erken çocukluk eğitimi verilen kurumlarda çocuğa eğitim vermenin en etkin yolu da oyundur. Çocukla iletişim kurmada, bilgi ve beceri kazandırmada oyundan faydalanılır.

Çocuk oyun oynarken oyuncakları ile kendine ayrı bir dünya yaratır. Oyunların vazgeçilmez öğeleri olan oyuncaklar çocuğun motor, bilişsel, dil, sosyal-duygusal gelişimlerini, öz bakım becerilerini destekleyen, hayal gücünü ve yaratıcılığını geliştiren en değerli araçlardır.

Bu modül ile oyun ve oyuncakın tanımı, önemi, çocuğun gelişimine etkileri, çocuğun gelişimine yönelik oyuncak çeşitlerini yapma ve uygulama becerisi kazanacaksınız. Edindiğiniz bilgileri ve uygulama deneyimlerini günlük yaşantınızda ve bölümle ilgili alanlarda kullanabileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

ÖĞRENME KAZANIMI

Bu faaliyet sonunda gerekli ortam sağlandığında 0-36 ay çocuğunun gelişim alanlarını destekleyen oyun örneklerini hazırlayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çevrenizde bulunan 0-36 ay çocuklara eğitim verilen kurumlarda uygulanan oyun örneklerini araştırınız.
- Topladığınız bu bilgileri raporlaştırınız.
- Hazırladığınız bu raporu sınıfta sununuz.

1. OYUN

1.1. Oyunun Tanımı

Genel tanımıyla oyun, belli bir amaca yönelik olan veya olmayan, kurallı ya da kuralsız gerçekleştirilen, her durumda çocuğun isteyerek ve hoşlanarak yer aldığı, fiziksel, bilişsel, dil, duygusal ve sosyal gelişiminin temeli olan, gerçek hayatın bir parçası ve çocuk için en etkin öğrenme süreci olarak ifade edilmektedir.

Oyun yaşamın hemen her döneminde, özellikle erken çocukluk döneminde farklı bir öneme sahiptir. Her yaş grubundaki bireylerin, oynamaktan ya da izleyicisi olmaktan keyif aldığı oyun türleri vardır. Erken çocukluk döneminde çocukların daha çok oyunda etkin rol almaktan hoşlandığı ve her deneyimlerini oyuna dönüştürmek istedikleri bilinmektedir. Ancak bu dönemde oyunu diğer dönemlerden farklı kılan, çocukların oyun yaşamı anlama ve anlamlandırma açısından bir araç olarak kullanmalarıdır.

Resim 1.1:Çocuk oyunda etkin olmayı tercih eder

1.2. Oyunun Özellikleri

Oyunda bazı kurallar ve özellikler bulunur. Oyunu ilginç ve önemli yapan, bu kurallar ve özelliklerdir. Oyunun özellikleri aşağıdaki gibidir. Oyuncunun oyunda yer alması için herhangi bir zorunluluk yoktur. Oyun bu özelliğini kaybettiğinde çekici ve keyif verici olmaktan çıkar.

- Oyun kendiliğinden ortaya çıkar, mutluluk ve rahatlık verir.
- Oyunun zaman sınırları ve kuralları vardır.
- Oyunda deneyimler tekrarlanır, çevre taklit edilir ve yeni şeyler denenir.
- Oyunun nasıl gelişeceği ve nasıl sonuçlanacağı önceden belli değildir.
- Oyunda yaşamdan farklı bir konumda bulunma durumu söz konusudur.
- Oyun dinamik bir süreçtir.

1.3. Oyunun Eğitimdeki Yeri ve Önemi

Oyun, çocukları gerçek hayata hazırladığı gibi iç dünyasını dışa vurmada da etkin bir araçtır. Oyun sırasında üstlendiği rollerle dünyayı algılamaya çalışır, özdeşim kurar ve böylece kişiliği oluşmaya ve gelişmeye başlar. Oynarken edindiği bilgiler daha kalıcı ve etkilidir. Oyun, çocuğun deney yolu ile düşünmesidir ve çocuk deneyimlerini oyun yoluyla kazanır. Hayatı için gerekli bilgi, beceri ve deneyimleri oyun içinde kendiliğinden öğrenir. Bu nedenle çocukların eğitiminde en etkin yol oyundur. Oyunlar, çocuğun eğlenerek öğrenmesinde ilk basamağı oluşturur.

Oyunlar, çocukları pasif durumdan aktif duruma geçirmeleri nedeniyle diğer öğrenme tekniklerine göre daha etkilidir. Günümüzde çocukların oyun ihtiyaçlarının en iyi karşılandığı yerler, erken çocukluk eğitimi kurumlarıdır.

Kentleşmenin hızla artması, anne babaların yoğun iş temposu içinde çocuklarıyla yeterince ilgilenemeyecek ve oynayacak vakit bulamaması, bilgisayarın çocukları esir etmesi gibi pek çok sebepten ötürü çocuklar diledikleri gibi oynayabilecekleri ortam bulamamaktadırlar.

Çocuklar, evlerinde ve yakın çevrelerinde bulamadıkları oyun ortamını erken çocukluk eğitimi kurumlarında bulabilmektedirler. Bir çocuk için her şey oyuncak, her yer oyun alanı olarak kullanılabilir.

1.4. 0-36 Aylık Çocuğun Motor Gelişim Özellikleri

Bebek, anne karnında gelişmeye başlar. Bu gelişim doğum sonrasında hızlanarak devam eder. Doğum sonrasında fiziksel büyüme ile birlikte yeni doğanın hareketlerinde refleksler görülmektedir. Bu refleksler, bilinçli hareketlerin temelini oluşturmaktadır. Motor gelişim yaşam boyu devam eden bir süreçtir ve belirli bir sıra izler. Ayrıca motor gelişimde bilişsel gelişimin, duyu organlarının kullanımının, kas ve iskelet sisteminin düzenli çalışmasının rolü bulunmaktadır.

Sonuç olarak “motor gelişim” fiziksel büyüme ile birlikte merkezi sinir sisteminin gelişimine bağlı olarak organizmanın isteme bağlı olarak hareketlilik kazanmasıdır. Motor gelişimi becerileri, ince motor ve kaba motor becerileri olmak üzere ikiye ayrılır.

İnce motor becerileri, el ve ayakları kullanma becerileri ve nesne kontrol becerileri ile el-göz koordinasyonunu kapsar. Bebeklik döneminde ince motor becerilerinin ilk göstergeleri arasında üç aylık olduklarında ellerini açabilmesi, üç buçuk aylıkken çingırağını yakalayabilmesi, sekiz aylıkken herhangi bir nesneyi yakalayabilmek için parmaklarını kullanması yer almaktadır. Bebekler on bir aylık olduklarında pastel boyayı ellerinde tutabilirken, on dört aylıkken iki küpten kule yapabilirler, iki yaşına geldiklerinde ise bir fincanı tutabilir, bardaktan dökmeden su içebilir.

Resim 1.2:0-36 Aylık çocukta motor gelişimi

Kaba motor becerileri, yürüme, koşma, dönme, eğilme, uzanma, topa vurma gibi çocuğun vücudunun genel hareketlerini kapsar. Bebeklik döneminde ilk birkaç ay içerisinde sergilenen kaba motor beceriler basit hareketlerdir. Örneğin bebeğin yüzüstü yatırıldığında ellerini ve ayaklarını oynatarak kafasını yerden kaldırmaya çalışması verilebilir. Altıncı aydan itibaren emekleme hareketlerinin başlaması ile el ve ayakların koordineli hareket ettirilmesi ve bebeğin kendisini ileriye doğru itirmesi yer alır. Yaşamın ilk yıllarında kazanılan kaba motor becerileri arasında başın dik tutulması, destekli veya desteksiz oturma, emekleme, destekle yürüme, bağımsız yürüme sayılabilir. İki yaşından sonra çocuk koşma hareketlerini geliştirmiştir. Böylelikle hareketli oyunlardan zevk almaya başlamıştır.

Oyun sırasında çocukların tüm bedeni hareket halindedir. Yapılan hareketlerin tekrarlanması ve birbirini takip etmesi, çocukların performansını artırır. Koşma, atlama tırmanma, sürünme, sıçrama vb. fiziksel güç gerektiren hareketleri içeren oyunlar, çocukların vücut sistemlerinin (solunum, dolaşım, sindirim, boşaltım) düzenli çalışmasını sağlayarak fiziksel gelişimlerine katkı sağlar.

Etkinlik-1

Bebeği yere bırakın ve emeklemesi için imkân verin. Siz de emekleme pozisyonunda bebeğin arkasından ilerleyin. Bir yandan emeklerken bir yandan şarkı söyleyin ve bebeğin vücudunu çevirerek size dönmesini sağlayın. Farklı şarkılar söyleyin. Şarkı söylemeyi bıraktığınızda sizin ilginizi çekmek için sesler çıkarmasını bekleyin. Odanın değişik yerlerinde emekleyerek oyuna devam edin.

1.4.1. Motor Gelişimi Destekleyen Etkinlik Örnekleri

Örnek 1:

Etkinlik adı: “Şap şap ve rap rap”

Gelişim göstergeleri:

➤ İnce motor:

- 2.1. Ellerini orta hatta birleştirir.
- 2.2 Ellerini kısa süre açık tutar.

Kaba motor: 2.4. Sırt üstü yatırıldığında bacaklarını ortalama iki saniye havada tutar.

Öğrenme süreci: Bebeğin uyanık ve keyifli olduğu zaman karşısına geçerek farklı ses tonları ile konuşun (bebeğim uyanmış beni izliyor gibi). Bebekle bir süre bu şekilde konuştuktan sonra bebeğin görme alanı içinde farklı yönlerde doğru yürüyerek dans eder gibi hareket edin. Bebeğin ses tonlamaları ile dikkatini çekerek sizi izlemesini sağlayın. Sizi tanıdığını belli eder şekilde gülümseyip gülümsemediğine dikkat edin. Bebeğin ellerini, bileklerinden tutarak vücudunun orta hattında alkışlama hareketi yaptırarak, “ellerimle şap şap şap şap” diyerek gülümseyin ve şarkı söyleyin. Bebeğin kısa süre avuçlarının açık olmasına dikkat edin. Aynı şekilde sırt üstü pozisyonda bebeğin ayaklarını ayak bileklerinden tutarak bacaklarını aşağı yukarı hareket ettirin ve “ayaklarla rap rap rap” diyerek şarkıya devam edin. Bebeğin ayak bileklerinden ellerinizi çekin ve ayaklarını ortalama 2 saniye kadar havada tutmasını sağlayın.

Uyarılma: Etkinlikte görme alanı içinde dans ederken özellikle görme engelli bebekler için bir taraftan da şarkı söyleyerek sesinizi takip etmesini sağlayın.

Örnek2:

Etkinlik adı: “Yeni Oyunağım Kendi Ellerim”

Gelişim göstergesi

➤ İnce motor:

- 3.1. Elleri uzun süre bakar.

- 3.2. El ve ayaklarıyla oynar.
- 3.3. Elinin yanındaki nesneyi yakalar.
- 3.4. Uzaktaki bir nesneyi almak için kolları ile uzanır.

Kaba motor: 3.3. Yüz üstü yatarken, başını 45 derece kaldırır.

Materyal: Çeşitli ses çıkaran oyuncaklar, üzerinde zil takılı bileklikler.

Öğrenme süreci

Gelişim göstergesi: Yere yumuşak bir örtü serin ve bebeği yüzü koyun yatırın. Bebeğin karşısında farklı renkli ses çıkaran oyuncakları sallayarak ilgisini çekin. Bebeğin oyuncacı takip etmek için başını 45 derece kaldırmasını sağlayın. Aynı oyunu bebek sırt üstü yatarken de oynayın. Bebeğe, elleriyle kavraması için tutabileceği büyüklükteki bir oyuncacı uzatın. Oyuncacı tutmak için tüm vücuduyla hamleler yapmasını bekleyin. Bebeğin her hamlesinde “yakala yakala oyuncacı yakala” gibi sözel uyaranlar da vererek oyunu sürdürün.

Oyuncacı elinden düşürdüğünde “bak burada” diyerek bebeğe oyuncacı tekrar uzatın ve “yakala bakalım” diyerek yakalaması için yardım edin. Bebeğin ellerine ve ayaklarına üzerlerine zil takılı bileklikler geçirin.

“Takmış takıştırmış zilleri, sallayıp sallayıp gülüyor, ellerini süzüyor. Takmış takıştırmış zilleri, sallayıp sallayıp gülüyor, ayaklarını süzüyor.” tekerlemesi ile bebeğin el ve ayak bileklerindeki zilleri fark etmesi için hafifçe bebeğin kollarını ve bacaklarını hareket ettirin. Bebeğin kollarını ve bacaklarını hareket ettirerek oynamasına destek olun.

Uyarılama: Özellikle bazı serebral palsi tanılı bebekler, probleme bağlı olarak takvim yaşı uygun olsa bile bu becerileri yapabilecek motor fonksiyonlara sahip olmayabilir. Dolayısıyla bu etkinlikte doktor görüşü alınarak çok kısa süreli uygulamalara yer veriniz ve fiziksel desteğinizi mutlaka veriniz.

Güvenlik önlemleri: El ve ayaklara geçirilecek bilekliklerin bebeğin bileklerini sıkımayacak özellikte olmasına özen gösterin. Bebeğin eline verilen nesnelerin temiz, güvenli olmasına, küçük ve kolay kopabilecek parçalar içermemesine dikkat edin.

Örnek 3:

Etkinlik adı: “Sallan Yuvarlan”

Gelişim göstergesi:

➤ Kaba motor

- 6.1. Destekle dik oturur.
- 6.2. Kol ve bacakları yardımıyla vücudunu iter.
- 6.3. Sırt üstü yatırıldığında vücudunu ileri geri hareket ettirir.

- 6.4. Yüz üstü ileriye ya da geriye doğru sürünür.
- 6.5. Sırt üstü yatarken yüz üstü döner.
- 6.6. Yüz üstü yatırıldığında sırt üstü döner.
- 6.7. Sırt üstü yatarken kendini kaldırmaya çalışır.

➤ **İnce motor:**

- 6.1. Elinde bir nesne varken diğer eliyle ikinci nesneyi alır.
- 6.2. Elindeki nesneyi yere vurur.

Materyal: Örtü, destek yastıkları, çeşitli oyuncaklar.

Öğrenme süreci: Yere büyükçe bir örtü serin ve bebeğin etrafını yastıklarla destekleyerek dik oturmasını sağlayın. Önüne farklı oyuncaklar koyarak oynamasını destekleyin. Oyuncakları evirip çevirmesini ve yere vurmasını izleyin. Her oyuncakla ilgili konuşun ve bebeğe bir oyuncak uzatın, almasını sağlayın. Başka bir oyuncak uzatarak onu da diğer eliyle almasını bekleyin. Bebeğin ellerinden tutarak vücudunu ileri geri itirin ve Fış fış kayıkçı Kayıkçının küreği Tıp tıp atar yüreği Akşama fincan böreği Yavrum yesin büyüsün Tıpış tıpış yürüsün tekerlemesini söyleyerek oynayın. Oyun oynarken “Yavrum yesin büyüsün, tıpış tıpış yürüsün” dediğinizde bebeği yüzükoyun yatırın ileriye ya da geriye doğru sürünmesine yardımcı olun. Bu sırada onun tek heceli anlamsız sesler çıkarmasını, isteklerini belirtmek için sesleri, jest ve mimikleri kullanmasını sağlayın. Destekleyerek sırt üstü dönmesine imkân verin. Yerde bebekle birlikte farklı hareketlerle oyunu sürdürün.

Uyarılama: Özel gereksinimli bebeğin nesneyi kavraması için el desteği verebilirsiniz.

Güvenlik önlemleri: Oyuncakların kesici, batıcı ve çok küçük olmamasına dikkat edin. Oyun sırasında bebeği uzun süre oturtmayın.

Örnek 4:

Etkinlik adı: “Oyuncağım Kaçıyor Ben Yakalıyorum”

Gelişim göstergesi

➤ **Kaba Motor**

- 10.1. Hızlı bir şekilde emekler.
- 10.2. Eşyaya tutunarak sıralar.
- 10.3. Ellerinden tutulunca 1-2 adım atar.
- 10.4. Tek eli ile eşyaya tutunarak yürür.

Materyal: Bebeğin sevdiği ve ses çıkaran oyuncaklar, 1,5-2 metre uzunluğunda ip.

Öğrenme süreci: Bebeğe oyuncakları ile oynaması için zaman verin. “Şimdi seninle bir oyun oynayacağız.” diyerek bebeğin bir oyuncakını tercih etmesini sağlayın. Bebeğin verdiği oyuncakı bir ucundan iple bağlayın ve diğer ucunu elinizde tutun.

Daha sonra “Oyuncak kaçıyor, hadi yakala bakalım!” deyin ve ipi çekin. Bebeğin sizi takip etmesi için onu teşvik edin. Bebeğin dizleri ve elleri ile hızlı bir şekilde hareket etmesi için cesaretlendirin. Bu oyunu ses çıkaran oyuncak divanın kenarında hareket ettirerek da oynayın. Bebeğin eşyaya tutunarak oyuncakın peşinden yürümesini sağlayın. Gerektiğinde ellerinden tutarak adım attırın.

Uyarılama: Etkinlik için özel gereksinimli bebeğe gerektiğinde fiziksel destek verin ve oyuncakı yavaş yavaş hareket ettirin, onun çabalamasına fırsat verin.

Örnek 5:

Etkinlik adı: “Üzüm Partisi”

Gelişim göstergeleri

➤ **Kaba motor:**

- 13-15.2. Yerdeki bir nesneyi eğilerek alır.

➤ **İnce motor**

- 13-15.2. Oyunlarda her iki elini eşgüdümlü kullanır.
- 13-15.7. Topu iki eliyle tutarak karşısındakine atar.
- 13-15.9. Küçük nesneleri dar ağızlı kaptan çıkarır.

Materyal: Top, sepet, dar ağızlı plastik meyve suyu kutusu, kurdele, çekirdeksiz kuru üzüm

Öğrenme süreci: Çocuk / çocuklar ile birlikte açık alana çıkın. Güvenli, düz bir alanda topu yere koyarak çocuktan topu getirmesini isteyin. Topu bir metre kadar uzaktaki sepetin içine atın. Çocuktan tekrar sepetteki topu alarak size atmasını söyleyin. Oyuna çocuğun ilgisi sürdüğü müddetçe devam edin. Daha sonra yere bir örtü sererek çocukla birlikte yere oturun. Dar ağızlı plastik meyve kutularını, fiyonk şeklindeki kurdeleleri, kuru üzümü yere koyun. Kutunun birini elinize alarak içine kurdele ve üzümleri atın. Aynısını yapması için çocuğu teşvik edin. Daha sonra “Bana üzüm ver.” diyerek çocuğun tepkisini bekleyin. Kutuya parmağını sokarak üzümü çıkarıp size verdiği takdirde “Teşekkür ederim.” diyerek üzümü yiyin. Aynı şekilde kendi kutunuzdaki üzümü çıkararak çocuğa uzatın. Oyuna karşılıklı olarak aynı şekilde devam edin. En sonunda da kutudan kurdeleleri çıkararak birbirinize verin.

Örnek 6:

Etkinlik adı: “Kâğıt Toplar Havaya”

Gelişim göstergeleri

➤ **Kaba motor**

- 25-30.1. Topu başının üzerinden geriye atar.

Materyal: Gazete kâğıtları, ortalama üç çocuğa bir sepet olacak şekilde sepetler, paket bandı.

Öğrenme süreci: Çocuklara göstererek gazete kâğıtlarını top şeklinde buruşturmalarını sağlayın. Buruşturulan kâğıtları sepetlere koyun. Yere 1,5-2 metre uzunluğunda bant ile bir başlama çizgisi belirleyin. Çocukların bu çizginin önünde yan yana dizilmesini isteyin. Buruşturulmuş gazete kâğıtlarını çocukların önlerinde bulunan sepetlere koyun. Sepetten buruşturulmuş gazete kâğıdı alarak başlarının üzerinden geriye doğru nasıl atacaklarını gösterin ve daha sonra aynı hareketi çocukların yapmasını isteyin. Etkinlik sonunda buruşturulmuş kâğıtları bir poşette toplayın. Poşetin ağzını bağlanıp büyük bir top yapın. Oluşturulan büyük topla hep birlikte oynayın.

Uyarılama: Özel gereksinimli çocuğun önüne geçip kollarından tutarak birlikte geriye doğru atış yapın.

Güvenlik önlemleri: Yan yana dizilen çocukların çarpışmasını önlemek amacı ile birbirleri arasında yeterli boşluk bırakın. Bunun için çocukların yerlerini belirlemek için yere paket bantları ile oluşturulan kare alanlar yapın.

Örnek 7:

Etkinlik adı: “Toplar Kuleye Gidiyor”

Gelişim göstergesi

➤ **İnce motor**

- 25-30.4. Dört-beş küpten kule yapar.

➤ **Kaba motor**

- 25-30.2. Topu hedefe atar.

Materyal: Çocuk sayısı kadar top, paket bandı, makas.

Öğrenme süreci: Yere paket bantları ile 25x 25 cm² alanlar oluşturun. Her kare alanın yaklaşık 2 metre ilerisine başlangıç çizgisi olarak yere bant yapıştırın. Daha sonra her çocuğun bir kare alan seçmesini isteyin. Çocukların her birine dört-beş kutu verin. Çocukların kendilerine ait kare alanın içinde bu kutuları üst üste koyarak kule yapmasını sağlayın. Kulesini yapan çocuktan kendisine ait başlangıç çizgisinin arkasına geçerek ve topu yerden atarak kulesini yıkmasını söyleyin. Oyunu kutuların boyutunu değiştirerek tekrar oynayın.

Uyarılma: Özel gereksinimli çocuk için gerektiğinde kule ile atış çizgisi arası mesafeyi azaltmanız gerektiğini unutmayın.

Güvenlik önlemleri: Alanın top oynamaya uygun olmasına özen gösterin.

1.4.2. 0-36 Aylık Çocuğun Sosyal-Duygusal Gelişim Özellikleri

0-36 aylar, bebeğin beyin ve kişilik gelişiminin şekillenmeye başladığı en kritik aylardır. Bebeğin sağlıklı bir birey olarak yetişebilmesi için gerekli olan temel güven duygusu, bağımsızlık ve merak duygusu, araştırma, keşfetme arzusu gibi birçok özelliğin tohumlarının atıldığı bir dönemdir. Bu nedenle zengin ve doğru uyarıcıların olduğu bir ortam ve bunu etkin bir şekilde kullanacak yetişkin çok önemlidir.

Bebeklerde ilk altı ay içinde sevinç, şaşkınlık, korku, üzüntü, kırgınlık gibi duygular vardır. Öz farkındalık (ben duygusu) ilk altı aydan sonra kendini gösterir. Bebeklerin ağlama şekli de ihtiyaçlarına göre farklılık gösterir. Bu farklılık, ikinci ayda fark edilebilir. Ağlamanın açlık ağlaması, kırgınlık ağlaması ya da acı ağlaması olup olmadığı ikinci aydan sonra ayırt edilebilir. Bebekler 6. aydan sonra “yabancı kaygısı” yaşamaya başlarlar. Yabancı kaygısı 8-9. ayda belirgin hale gelir, bir yaşına kadar sürer ve daha sonra giderek azalır. Anne ya da bakım veren kişi yanından uzaklaştığında, üzüntü, ağlama gibi tepkilerle açığa çıkan “ayrılık kaygısı ” 7-8. aylarda ortaya çıkar ve 13. ve 15. aylarda en yoğun şekilde yaşanır. Bebekler, ilk bir yıl içinde temel güven duygusunu kazanırlar.

On sekiz aylıktan sonra iki yaşına kadar sözel olmayan; daha çok zıplama, koşma gibi birbirlerinin davranışlarını taklit ederek yaşanan “akranla oyun” gözlemlenir. Bir buçuk yaşından sonra yetişkin ile oynamaktan çok diğer çocuklarla oynamayı tercih ederler. İkinci yılın sonuna doğru sembolik oyunlar gözlemlenir. İki dört yaşları arasında paralel oyun oynarlar. İki buçuk yaşlarında sevdiği kişileri taklit ederek rol ağırlıklı dramatik oyunları oynamaya başlarlar. Üç yaşında sembolik oyunları daha inandırıcıdır.

Resim 1.3: Öz farkındalık (ben duygusu) ilk altı aydan sonra kendini gösterir.

Resim 1.4: Çocuk oyun yoluyla cinsel kimliğini kazanır.

Etkinlik-2

Kartondan hazırlayacağınız A4 kâğıdın yarısı büyüklüğündeki kartlara, çeşitli duygu ifadesi gösteren yüz şekilleri (gülen, ağlayan, üzgün, şaşkın gibi) çiziniz. Kartlardan birini seçerek diğer arkadaşlarınız görmeden sınıftaki arkadaşlarınızdan birine gösteriniz ve ondan bu ifadeyi sözsüz olarak, sadece mimiklerini kullanarak canlandırmasını isteyiniz. Sınıftaki arkadaşlarınıza bu ifadenin hangi duyguyu anlattığını sorunuz. Daha sonra arkadaşlarınızdan bu duyguyu en yoğun yaşadıkları anlarını anlatmasını isteyiniz (Örneğin, şaşkın bir yüz ifadesi ise en çok şaşırdıkları olayı anlatmasını isteyiniz.).

1.4.2.1. Sosyal Duygusal Gelişimi Destekleyen Oyun Örnekler

Örnek 1:

Etkinlik adı: “Doku Halısı”

➤ **Gelişim göstergesi:** Sosyal duygusal alan

- 7.1. Kendisiyle oynayan kişiye eşlik eder.
- 7. 2. Müzik dinlemekten hoşlanır.

Materyal: Pelüş, polar, kadife, parça deri, ipek, keçe, tül, muşamba, plastik, sünger, geniş bir alan, müzik çalar.

Öğrenme süreci gelişim göstergesi: Farklı dokudaki kumaş parçalarını bir araya getirerek duyu halısı oluşturun. Bebeğin çoraplarını çıkarıp hazırladığınız duyu halısı üzerine oturtun. Bebeğin elleri ve ayaklarını halının üstüne değdirerek dokuları hissettirin. Dokularla ilgili konuşun ve emeklemesi için cesaretlendirin. Dokuları fark ettiğinde tepkilerini gözlemleyin. Bebeği kol altlarından tutarak yürütmesi için teşvik edin. Bu sırada çalan müziğin ritmine göre bebeğin adım atmasına yardımcı olun.

Güvenlik önlemleri: Zemindeki dokuların bebeğin cildine zarar vermeyecek yapıda olduğundan emin olun. Bebeği dikkatli tutmaya özen gösterin.

Örnek 2:

Etkinlik adı: “Güzel Sözler Söyleyelim”

➤ **Gelişim göstergeleri:** Sosyal-duygusal

- 22-24.1. Sosyal iletişim kalıplarını kullanır.

Materyal: Çorap, eldiven, sepet, oyuncak bebekler, arabalar

Öğrenme süreci: İç içe konulmuş çorap, eldiven, bebek, araba gibi eşyaları yere koyun. Çocuğa/çocuklara “Bu eşyaları yerine koymam için bana yardımcı olur musun?” diyerek dikkatini çekin. Daha sonra “Çorabını al, çorap sepetine koy, yün yumakları kutuya koy, kutuyu yerine kaldır!” yönergelerini art arda verin. Eğer çocuk zorlanırsa yönergeleri tekrarlayın. Bu oyunu birkaç defa tekrar ettikten sonra çocuğa bir eşyayı seçerek onu kutunun altına, üstüne, yanına, arkasına koymasına için yönergeler verin. Ardından çocuğa teşekkür edin ve neşeli bir şekilde çocukla göz teması kurarak aşağıdaki şiiri söyleyin.

“Seni Seviyorum Diyelim”

Bize yardımcı olana “Teşekkür ederim” diyelim.
Bugün “Seni seviyorum” diyelim.
Sevelim annemizi, babamızı, kardeşimizi, arkadaşımızı.
Görünce onları “Merhaba” diyelim.
İşlerimizi bitirince “Mutluyum” diyelim.

“Senin odayı toplaman beni mutlu etti, bana yardımcı oldun, çok teşekkür ederim. Bahçeye çıkmaya ne dersin?” diyerek açık havaya çıkacağınızı söyleyin. Çocukla dışarıya çıkarken merdivenleri kullanın. Açık alanda merdivenler var ise çocuk ile merdivenden inip çıkacak şekilde yürüyüşler yapın. Bahçede gördükleriniz hakkında konuşun. Çocuğa soru sorun, onun da konuşmasına fırsat verin. Karşılaştığınız diğer insanlarla selamlaşın ve sosyal iletişim kalıplarını çocuğun da gözlemleyeceği şekilde uygun yerlerde kullanın.

Uyarılama: İşitme engelli çocuk için, sosyal iletişim kalıplarını kullanırken jest, mimik kullanımına daha fazla özen gösterin.

Güvenlik önlemleri: Çocuğu /çocukları merdiven inip çıkarken takip edin, yalnız bırakmamaya özen gösterin.

Örnek 3:

Etkinlik adı: “Balonlar Sepette Toplanıyor”

➤ **Gelişim göstergeleri: Sosyal-duygusal**

- 25-30.1. Oyun arkadaşını seçer.
- 25-30.4. Basit kurallara uyar.

Materyal: Orta büyüklükte farklı renkte toplar, top sepeti, çocuk sayısının yarısı kadar sepet, çamaşır sepeti.

Öğrenme süreci: Çocuklara ikiyeşerli grup olacaklarını ve birlikte oynamak istedikleri arkadaşlarını seçmelerini söyleyin. Eşi olmayan çocuk kalmamasına özen gösterin. Yere başlangıç çizgisi olarak paket bandını yapıştırın. Başlangıç çizgisinin olduğu yere farklı renkte topların olduğu sepeti koyun. Çocukların sıra ile sepete top atacaklarını söyleyin ve başlangıç çizgisinin üzerinde ikiyeşerli olarak yan yana dizilmelerini sağlayın. Çocukların ortalama 1,5-2 metre karşısına çamaşır sepetlerini koyun. Çocuklardan “başla” komutuyla aynı anda topları sepete atmalarını isteyin. Bütün topların sepete atılmasından sonra topları hep birlikte sayın. Oyunu sepetteki topların 10’dan az olmasına dikkat edin. Aynı oyunu topun rengini söyleyerek oynayın. Doğru renkte topu alamayan çocuğa model olun.

Uyarılama: Topları hedefe atmakta zorlanan özel gereksinimli çocuğun arkasına geçip kollarından kavrayın ve topu birlikte atın.

Güvenlik önlemleri: Çarpma ve yaralanmalara karşı tedbirli olmak gerekmektedir. Bunun için topun yumuşak, sağlam, hafif ve zıplamayan özellikte olması gerekmektedir. Etkinlikte kullanılacak topun hafif ve zıplamayan top olmasına özen gösterin.

1.4.3. 0-36 Aylık Çocuğun Dil Gelişimi Özellikleri

Dil; insanların bilgi, istek, düşünce ve duygularını iletmesini sağlayan iletişim aracıdır.

Çocukların ilk kelimeleri jestlere-hareketlere bağlıdır ve jestler doğal olarak dilin öncüleri olarak görülür. İki haftalık bebekler konuşma sesleri ile diğer sesler arasındaki farkı ayırt ederken, iki aylık bebekler seslerin duygusal tınısını anlayabilirler. Altı aylık iken seslerin tonunu ve ritmini fark edebilmektedirler.

Resim 1.5: 0-36 aylık bebeğin dil gelişimi

Dil gelişim dönemleri:

1. Ağlama dönemi
 2. Gıgıldama
 3. Mırıldanma ve mırıldanmanın tekrarı dönemi
 4. Tek sözcük dönemi
 5. İki sözcük dönemi
 6. Uzun cümleler dönemi
-
1. **Ağlama dönemi(0-1):** Yaşamın ilk günlerinde bebekler ağlayarak çevreleriyle iletişime girerler. Birkaç haftalıktan itibaren sesli uyarımları algılamaya ve onlara tepkide bulunmaya başlarlar.
 2. **Gıgıldama dönemi(2-3 ay):** İkinci aydan itibaren bebekler ağlamanın yanı sıra agulama sesleri çıkarmaya başlarlar. "Oooo" ya da "ahhh" gibi sesleri daha erken çıkarırlar.
 3. **Mırıldanma ve mırıldanmanın tekrarı dönemi(3-6 ay):** Kısa bir zaman içinde bebekler kendi çevrelerinde konuşulan dilin fonemlerini andıran sesler çıkarmaya başlarlar. Bu seslerin bir anlamı yoktur. Cıvıldama dönemi başlarında çocuklar evrensel olarak benzer sesler çıkarsalar da bu aşamanın sonlarında artık kendi kültüründe konuşulan dile uygun olanları kullanıp diğerlerini bırakırlar. “Ba- ba-ba”, “de-de-de” gibi heceleri tekrarlarlar.
 4. **Tek sözcük dönemi (1 yaş):** Çocuklar başlangıçta sözcükleri tek tek kullanırlar. Bu sözcükler kısa sözcüklerdir ve tek sözcüklü cümleler olarak ifade edilirler. Örneğin; çocuk, “anne” dediğinde bu sözcük, çocuk için bir ihtiyacı ifade etme biçimidir.
 5. **İki sözcük dönemi (2 yaş):** Yaklaşık 18 ay civarında çocuklar iki sözcüklü cümleler kurabilirler. “Anne gel”, “baba al” gibi cümleler çocuğun, dilin gramer yapısıyla ilgili ilk çabalarını gösterir.
 6. **Uzun cümleler dönemi:** İki-üç yaşlar arasında çocuklar daha uzun cümleler kurmaya başlarlar. Bu aşamada çocuklar arasında görülen bireysel farklılıklar daha belirgin hale gelir.

Oyun ve konuşma arasında sıkı bir etkileşim vardır. Oyun çocukların, sözcük dağarcıklarının gelişmesine, düzgün cümleler kurmalarına, duygularını rahat ifade etmelerine, fikirlerini paylaşmalarına, yeni deneyimler kazanmalarına olanak sağlamaktadır.

Resim 1.6: 0-3 aylık bebek (Dil öncesi konuşma-gıgıldama)

1.4.3.1. Dil Gelişimine Yönelik Etkinlik Örnekleri

Örnek 1:

Etkinlik adı: “Bebekler Uykuda”

➤ **Gelişim göstergeleri: Dil alanı**

- 25-30.1. Çoğul ekini kullanır.
- 25-30.2. Anlaşılır şekilde konuşur.
- 25-30.4. Üç ve daha fazla sözcüklü cümleler kurar.
- 25-30.5. Basit cümlelerde zamirleri kullanır.
- 25-30.6. Basit cümlelerde edatları kullanır
- 25-30.7. “Hepsi” ve “biri” ifadelerine uygun tepki verir.
- 25-30.9. Anlatılan öyküyü dinler.

Materyal: Oyuncak bebekler, arabalar.

Öğrenme Süreci: İkidenden fazla oyuncak bebek getirin. Çocuğa “Bu bebeklerin uykusu gelmiş” diyerek bebekleri yatırmasını söyleyin ve çocuktan bebekleri uyutmak için yan yana dizmesini bekleyin. Bunun için önce siz iki tane bebeği yan yana yatırın. Çocuktan diğerlerini dizmesini isteyin. Çocuk, oyuncak bebekleri yan yana dizdikten sonra ona, bir öykü anlatacağınızı ve iyi dinlemesini söyleyin. İçinde “bu, şu, o bunlar, onlar, bazısı gibi zamir; ait, başka, beri, böyle, dolayı, gibi, göre, için, kadar” gibi edat sözcükleri olan bir öykü uydurun. Çocuğun öyküde kullandığınız zamir ve edatları kullanmasını sağlayacak şekilde sorular sorarak üç ve daha fazla sözcüklü cümleler kurmasını bekleyin. Aynı oyunu arabaları kullanarak çeşitlendirin.

Örnek 2:

Etkinlik adı: “Masalın Kahramanları”

➤ **Gelişim göstergeleri: Dil**

- 25-30.4. Üç ve daha fazla sözcükle cümleler kurar.
- 25-30.9. Anlatılan öyküyü dinler.

Materyal: Seçilen masalda geçen karakterler ve nesnelerin olduğu arkası cırt cırt yapıştırılmış resimli kartlar, çuha kaplı köpük pano.

Öğrenme süreci: Köpük bir panoyu çuha ile kaplayın. Daha sonra çocukları pano önüne toplayın. Çocuklara “Şimdi sizlere bir masal anlatacağım.” diyerek masal içinde geçen kişi ve nesnelerin resimlerinin olduğu kutuyu elinizde tutun. Masalı anlatmaya başladığınız andan itibaren masal içinde geçen karakterler ve nesneleri sırası geldikçe pano üzerine tutturun. Masal bittikten sonra, çocuklara masal ile ilgili sorular sorun ve cevaplamalarını bekleyin. Gerektiğinde sözel ipuçları ile çocuklara destek olun.

Uyarlama: Görme engelli çocuklar için resimlerin kabartmalı olmasını sağlayın. İşitme engelli çocuklara öyküyü yavaş anlatmaya ve anlatırken ağzınızı göreceğ şekilde oturmasına dikkat edin.

Örnek 3:

Etkinlik adı: “Kış Geliyor”

➤ **Gelişim göstergeleri: Dil**

- 16-18.3. Eylemleri uygun ses taklitleriyle ifade eder.

Materyal: Fon kartonu, cevizler, kum kovası, tabure veya koli kutu, kaset çalar, rüzgar sesi içeren CD.

Öğrenme süreci: Bir adet büyük boy fon kartonunu boylamasına yuvarlayarak 20 cm çapında rulo yapın ve bant ile sağlam bir biçimde yapıştırın. Ya da alüminyum folyo/ kağıt havlu rulolarını kullanın. Çocukları çember şeklinde oturtun. Karton boruyu üzerinde tutabileceğiniz yükseklik için bir tabure veya bisküvi kutusu büyüklüğünde bir kutuyu sınıfın ortasına koyun. Sayışma ile bir oyuncu seçin. Ona kum kovasını verin ve borunun içine attığınız cevizler borunun diğer ucundan düşürmeden kovasıyla yakalamasını isteyin. Ceviz torbasından cevizleri on saniye ara ile tek tek atın. Her çocuk için beş ceviz atışı yapın. Yakalayabildiklerini birlikte sayın. Oyun sonunda “Ceviz Adam” şarkısını söyleterek çocuğa ceviz içi ikram edin.

Ceviz Adam

Ceviz adam şip şap şap,
Burnu uzun lü lü lü,
Kaşı keman gıy gıy gıy,
Saçı rüzgâr vu vu vu,
Karnı davul güm güm güm,
Bize güler ha ha ha.

Şarkıdan sonra rüzgâr sesi dinletin. Rüzgâr sesine göre sallanın. Aynısını yapmaları için çocukları cesaretlendirin. Bir süre rüzgâr sesini taklit ettikten sonra aşağıdaki şarkıyı söyleyin. Şarkıya çocukların da eşlik etmesini sağlayın.

Vu vu vu kış geliyor.
Vu vu vu kar yağıyor.
Vu vu vu soğuk esiyor.
Vu vu vu lapa lapa kar.

1.4.4. 0-36 Aylık Çocuğun Bilişsel Gelişim Özellikleri

Biliş sözcüğü bireylerin etrafında olup bitenleri öğrenmesini ve anlamasını sağlayan zihinsel işlevler olarak tanımlanmaktadır. Bu işlevler; algılama, bellek, akıl yürütme, düşünme, kavrama, öğrenme ve problem çözme süreçlerini kapsamaktadır. Bilişsel gelişim ise bireyin dünyayı anlaması ve öğrenmesini sağlayan aktif zihinsel faaliyetlerdeki gelişim olarak açıklanmaktadır. Bir başka deyişle, bebeklikten yetişkinliğe kadar, bireyin, çevreyi, dünyayı anlama yollarının daha karmaşık ve etkili hale gelmesi sürecidir.

Başlangıçta çevresindeki uyarıcılara sadece refleksif tepkilerle cevap veren bebek, giderek duyuşsal yetenekleri ile (görme, işitme, dokunma, konuşma, koklama) fiziksel ve motor hareketlerini koordine ederek çevreyi anlamaya çalışır. Bu süreçte meydana gelecek ilerlemelerin mümkün olan en üst düzeyde gerçekleşmesi için yetişkinlerin rolü önemlidir.

Bebek 1. ayda sese tepki verir. 2.ayda yetişkini tanıdığını belli eder. 4.ayda değişik tatlara farklı yüz ifadeleri ile tepki verir. Elindeki nesne alındığında arar. 7.ayda görme alanı içinde saklanan nesneyi arar. 9.ayda sorulduğunda aynadaki görüntüsünü parmağı ile gösterir. İstenildiğinde elindeki nesneyi verir.

11.ayda kutuların içindeki nesneleri bulur. 12.ayda saklanan nesneleri birden fazla yerde arar. Çevresinde oynayan çocukları izler. 16-18.aylarda uzaktaki nesneyi gösterir. Birbirini izleyen iki yönergeye uyar. Vücudun iki parçasını gösterir. 22-24.ayda şekilleri uygun boşluklara yerleştirir. Sorulduğunda varlıkların ya da parçalarının isimlerini söyler. Sembolik oyun oynar. Parça bütün ilişkisi kurar.

25.-30.aylarda tek basamaklı sayıları art arda söyler. Çeşitli rollere girerek oyun oynar. Söylenen rengi gösterir. Art arda verilen üç yönergeyi yerine getirir. Varlıkların seslerini resimleriyle eşleştirir.

36. ayda neden-sonuç ilişkisi kurar. Nesneleri birden fazla özelliğine göre sınıflar. Sorulduğunda zıt kavramları söyler. Basit şarkıları ezberler.

Çocuklar oyun yolu ile çevrelerindeki dünya ile ilgili birçok şey öğrenirler. Oyun oynayan çocukların duyuları çok iyi çalışır. Mantık yürütme, anlama ve zekâları gelişir. Yaşamın ilk üç yılında çocuklar, etraflarında gördükleri nesneleri anlamaya ve açıklamaya yönelik, nesneleri ve olayları belirlemelerini karşılaştırmalarını ve sınıflandırmalarını sağlayan oyunlar oynarlar.

Resim 1.7: Bebek, duyuşsal yetenekleri ile çevreyi tanımaya çalışır

Etkinlik-3

Bebeği kucağınıza alarak oturun. “Şimdi seninle kitap okuyacağız.” diyerek onun tanıdığı hayvanların resimlerinin bulunduğu kitaba dikkatini çekin. Bebekle hayvanların neler yaptığı ile ilgili sohbet edin. Hayvanların seslerini taklit edin. Bebeği, sizin çıkardığınız hayvan seslerini taklit etmesi için teşvik edin. Kitaptaki hayvanları işaret ederek isimlerini söyleyin. Bebeğe, hayvanları tek tek göstererek “Bu ne?” diye sorun. Bebeğin de ismini söyleyerek ya da resimdeki hayvanın sesini çıkararak tanımlamasını sağlayın. Daha sonra bebeğe “Kedi nerede?” “Köpek nerede?” gibi sorular sorarak işaret parmağı ile göstermesini isteyin. Gerekirse bebeğin elinden tutarak işaret etmesine yardımcı olun. Kitabın sayfalarını önce birlikte sonra bağımsız olarak çevirmesine destek olun.

1.4.4.1. Bilişsel Gelişimi Destekleyen Etkinlik Örnekleri

Örnek 1:

Etkinlik Adı: “Ne Buldun?”

➤ Gelişim göstergeleri: Bilişsel

- 13-15.4. Özellikleri söylenen nesneleri verir.

Materyal: Top, araba, şapka, ponpon, oyuncak bebek, küçük sepet, renkli fon kâğıtları, gazete

Öğrenme süreci: Çocuk /çocukların tanıdığı nesneleri (top, araba, şapka vb.) odanın içerisinde kolaylıkla görebileceği bir yere koyun. Nesnelerin birbirinden farklı olmasına dikkat edin. “Koltuğun üstündeki mavi arabayı getir. Kırmızı ponponlu şapkanı getir. Yeşil küçük topunu getir.” gibi yönergelerle çocuğun nesneyi alarak size vermesini bekleyin. Size nesneyi verirken “Bana ne getirdin?” sorusunu yönelterek nesnenin adını söylemesini bekleyin. Daha sonra çocuklarla birlikte yere oturarak fon kâğıtlarını ve gazete sayfalarını yırtarak sepete koyun. Çocukların da kâğıtları yırtmasını isteyin. Sepette, içerisine küçük oyuncaklar saklanabilecek kadar yırtılmış kâğıt parçaları birikince yırtmaya son verin. Ponpon gibi küçük bir oyuncak sepetin içine saklayın ve çocuğun oyuncakı bulmasını isteyin. Oyuncakı bularak çıkardığında da “Ne buldun?” diyerek oyuncakın adını söylemesini ya da göstermesini bekleyin. Oyuncakın adını söylemediğinde siz söyleyin. Oyuna başka küçük oyuncaklar da saklayarak devam edin.

Güvenlik önlemleri: Çocuk yeni yürümeye başlamış ya da henüz yürümüyor olabilir. Dolayısıyla yeni yürüten çocuk için hemen yakınında olmak ve çevredeki materyallerin çocuğun yürütmesini engellemeyecek şekilde yerleştirilmiş olmasına dikkat etmek gerekir. Henüz yürüyemeyen çocuğun da elinden tutup çocukla birlikte hareket edebilirsiniz.

Örnek 2:

Etkinlik adı: “Eşini Bul”

➤ **Gelişim göstergeleri:** Bilişsel

- 19-21.1. Aynı iki nesneyi eşleştirir.
- 19-21.3. Birbiriyle ilişkili iki nesneyi bir araya getirir.
- 19-21.4. Basit sınıflamalar yapar.

Materyal: Farklı boyutlarda küpler, toplar, bebekler, hayvanlar, elma, portakal, kese kağıdı, 3 ya da daha fazla birbiri içine geçen kutu, renkli kağıtlar, hayvan resimleri.

Öğrenme süreci: Etkinliğe başlamadan önce iç içe geçen kutuları renkli kâğıtlar ile kaplayın. Hayvanlar ile ilgili bir öykü seçin. Öyküye uygun hayvan resimlerini çeşitli dergi ve gazetelerden keserek kutuların üzerine yapıştırın. Kutuları tek tek çıkartıp resimli yüzünü çocuğa / çocuklara göstererek öyküyü okuyun. Öykü bittikten sonra kutuların üzerindeki hayvan resimlerinin aynısından olan hayvan resimlerini yere koyup kutulardan birinin üzerindeki resmi çocuğa işaret ederek “Bu resim ile aynı olan resmi bu kutuya koy.” deyin. Diğer kutu ve resimler için de aynı yönergeleri vererek etkinliği sürdürün. Sonra “Öyküdeki hayvanlarımız oynamanız için size oyuncak getirdiler, bakalım bu oyuncaklar nelermiş?” diyerek her birinden ikişer adet olan nesneler ile (küp, top, bebek, hayvan vb.) ilgili olarak konuşun. Nesnelerin, renk, şekil, büyüklük özelliklerine dikkatini çekin. Nesneleri iki adet kese kâğıdına eşit şekilde bölüştürün. Kendi kese kâğıdınızdan bir nesneyi çıkarıp çocuğa gösterin ve onun da aynı nesneyi kendi kese kâğıdından bulmasını isteyin. Çocuğun bütün nesnelerin eşini bulmasını sağlayın. Daha sonra nesneleri farklı özelliklerine göre bir araya getirmesini isteyin. Bir araya getirdiği nesnelerin isimlerini söylemesini sağlayın.

Uyarılama: Görme engelli çocuk için etkinlikte kullanılan kartların dokunsal özellikte olmasına dikkat edin.

Örnek 3:

Etkinlik adı: “Ege’nin Günlüğü”

➤ **Gelişim göstergeleri:** Bilişsel

- 22-24.3. Sembolik oyun oynar.
- 22-24.6. Parça bütün ilişkisi kurar.

Materyal: Öyküye uygun olarak hazırlanmış resim kartları, oyuncak bebekler, muz, çubuk kraker, müzik çalar.

Öğrenme süreci: Çocuklarla daire şeklinde oturun. “Sizlere kreşe giden bir arkadaşınızın öyküsünü anlatmak istiyorum.” diyerek öyküyü okuyun.

Ege'nin Günlüğü

Ege, sabah erkenden uyandı. Annesine ve babasına günaydın dedikten sonra hemen televizyonu açtı. Annesine “Ben kreşe gitmek istemiyorum, evde televizyon izlemek istiyorum. Keşke akşama kadar televizyon izlesem” dedi. Annesi “Eğer akşama kadar televizyon izlersen arkadaşların ve öğretmenin seni çok özler, birlikte oynayacağınız oyunlara katılamazsın” dedi. Bunu duyan Ege kalktı, üstünü giyindi, kahvaltısını yaptı ve kreşe gitmek üzere anne ve babasıyla birlikte yola çıktı. Okulun kapısında babası arabayı durdurdu. Ege annesine hoşça kal dedikten sonra babası ile birlikte kreşe girdi. Kreşin kapısında onları Gizem Öğretmen bekliyordu. Ege “Günaydın öğretmenim.” dedi. Babasına “Hoşça kal.” diyerek sınıfa girdi. Arkadaşları Zeynep, Ece, Berk, Tunahan, Alper de gelmişti. Ege arkadaşlarına “Günaydın.” dedi ve hemen oynamaya başladı. Oynarlarken, Ege yanlışlıkla Berk’in eline çarptı, hemen özür diledi, görmediğini söyledi. Ece ve Zeynep evcilik oynuyorlardı. Ege, Ece’ den kaşığı istedi. Ece hemen verdi. Ege teşekkür etti. Oyunlarına devam ederek çok eğlendiler.

Öyküyü bitirince çocuklara “Sizler sabah kalkınca anne ve babanıza neler söylersiniz, arkadaşınıza istemeyerek zarar verdiğinizde ne söylersiniz, kreşten giderken bana ne söylersiniz, evinize misafir geldiğinde ne söylersiniz?” gibi sorularla konuşun. Daha sonra kapı çalar gibi bir yere vurarak ses çıkarın. Ardından iki oyuncak bebeği elinize alarak “Merhaba, biz geldik sizinle oynamak istiyoruz.” deyin. Çocukları, bebelere “Hoş geldiniz” demeleri yönünde teşvik edin. Oyuncak bebeklerle çocukların karşılıklı konuşmasını sağlayın. Daha sonra da “Hadi misafirlerimize bir şeyler ikram edelim” deyin. “Çubuk krakerimiz ve muzumuz var, yiyeceklerimizi paylaşalım.” deyin. Her çocuğa yarım muz ve yarım kraker düşecek kadar muz ve kraker bulundurun. Muz ve krakerleri ikiye bölerek “Bu parça senin, bu da senin” diyerek çocuklara verin. Çocuklar muz ve krakerlerini yedikten sonra “Şimdi eğlence zamanı” diyerek önceden hazırladığınız müziği açın ve dans ederek çocuklara model olun. Çocukların da oynamasını sağlayın. “Biz bir dans grubuyuz, tek tek çocukların ismini söyleyerek hep birlikte coşalım, oynayalım” gibi konuşmalar ile çocukların müzik eşliğinde dans etmesini sağlayın.

Uyarılama: Görme engelli çocuk için öykü kartlarını dokunsal özelliklere göre hazırlayın.

1.4.5. 0-36 Aylık Çocuğun Öz Bakım Becerilerinin Özellikleri

Çocuğun doğduğu andan itibaren karnının doyurulması, altının temizlenmesi ve uyku ihtiyacının giderilmesi gibi gereksinimleri ortaya çıkmaktadır. Özellikle 0-12 aylık süreçte çocuk tamamen bir başkasına bağımlı olarak yaşamını sürdürür ve bu dönemde onun gereksinimlerinin karşılanması, sağlığının korunması, yeterli ve dengeli beslenmesi geleceği açısından büyük önem taşır.

0-36 aylık çocukların temel bakım gereksinimlerinin karşılanması ailelerin ve bakım verenlerin görevidir. Özellikle de 0-12 ay arasındaki bebeklerin henüz hastalıklara karşı savunma mekanizmalarının tam gelişmemiş olması onların bu dönemde bakımlarına önem verilmesi gerekliliğini doğurmaktadır.

Bu süreçte aşılarının zamanında yapılmaması, hijyen uygulamalarının yetersiz olması, yetersiz ve dengesiz beslenmesi geri dönüşü olmayan hastalık ve sakatlıklara neden olmaktadır. Bebek ve çocukların doğumdan itibaren büyüme ve gelişmelerinin takip edilmesi, boy, vücut ağırlığı, baş çevresi gibi ölçümlerinin büyüme eğrilerine işlenmesi çocukta ortaya çıkabilecek olan olası sorunların erken dönemde saptanması açısından önemlidir.

Büyümenin en hızlı olduğu 0-36 aylık dönemde beslenme yaşama sağlıklı başlangıç için ayrı bir önem taşımaktadır. Çocukluk çağı hastalıklarının en önemli ölüm nedenlerinden biri olan büyüme geriliği, bazı vitamin ve mineral eksiklikleri ile ishaller en sık 0-24 aylık çocuklarda görülmektedir. Büyümenin en hızlı olduğu bu dönemde oluşan büyüme geriliğinin iki yaş sonrasında düzeltilmesi oldukça güçtür.

Çocuk 20 aylık olduysa tuvalet eğitimine başlamak için yeterli olgunluğa ulaştığını düşünebiliriz. Buna rağmen bazı çocuklar, bu olgunluğa 18. ayda bazıları da 24. ayda ulaşabilir. Bu eğitim süresince çocuğa baskı yapılmamalıdır. Sevecen bir tutum ve düzen içinde yürütülen bir kararlılıkla alışkanlığın yerleşmesi sağlanabilir. Çocuk dışkılama eylemine özendirilmelidir. Erken aylarda, ayıplayıcı sert bir tutum içinde ele alınan tuvalet eğitiminin çocuğun kişilik yapısını olumsuz etkilediği bilinmektedir.

0-36 aylar arasında çocukların gelişimsel özellikleri nedeniyle bakım alanlarında kaza ve yaralanmaların önlenmesi konusunda tedbirler alınmalıdır. Kaza anında yapılacak doğru ve etkili uygulamalar olası sakatlıklar ve ölümlerin önlenmesinde önemlidir.

Etkinlik-4

Çocuklara kurabiye yapacaklarını söyleyiniz ve çocuklardan önce ellerini yıkamalarını isteyiniz. Daha sonra çocukların önüne önlük bağlayarak, başlarına kartondan yapılmış aşçı şapkaları takınız. Çocuklara, boylarına uygun masa etrafında oturmalarını söyleyip daha önceden hazırlanmış olan kurabiye hamuru ve tepsiyi bir başka masaya yerleştiriniz. Her çocuğa bir parça kurabiye hamuru veriniz. Çocukların hamurları yuvarlayarak, ortasına parmağı ile bastırarak, uzatıp iki ucu birleştirerek farklı şekillerde kurabiyeler yapmasına destek olunuz. Sonra çocuklardan yaptıkları kurabiyeleri tepsiye yan yana dizmelerini isteyin.

Çocukların yapmış olduğu kurabiyeleri daha sonra pişirin. Kurabiyeler piştikten sonra, çocuklarla birlikte sofraya hazırlığı yapın. Çocukların kendi yaptığı kurabiyeyi, servis tabağındaki kurabiyeler arasından bulmalarını isteyin. Daha sonra her çocuğun yaptığı kurabiyeyi, bir arkadaşının ismini söyleyerek ona ikram etmesini bekleyin. Sıra ile her çocuğun, bu uygulamayı yapmasını sağlayın. Kurabiyesi olmayan çocuk kalmamasına dikkat edin.

Çocuklara kurabiyeler yanında içecek olarak süt ve limonata ikram edin. Çocukların içecek olarak ikisinden birini tercih etmesini bekleyin. Bunun için her çocuğa “İçecek olarak süt mü limonata mı istersin?” diye sorun. Çocuğun tercihini söylemesi isteyin. Tercihine uygun olarak içecek verin.

1.4.5.1. Özbakım Becerilerini Destekleyen Etkinlik Örnekleri

Örnek 1:

Etkinlik adı: “Temiz Eller”

Öğrenme süreci: Öğretmen\yetişkin “Ellerim tombik tombik” adlı şarkıyı çocuklarla birlikte söyleyerek şarkıya uygun hareketleri çocuklarla birlikte yapar.

Ellerim Tombik Tombik

Ellerim tombik tombik
Kirlenince çok komik
Kirli eller sevilmez
Güzelliği görünmez

Saçlarım bakım ister
Hele dişler hele dişler
Uzamasın tırnaklar
Kirlenmesin kulaklar
Temiz olsun çocuklar

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıda verilen işlem basamaklarını takip ederek 0-36 ay çocuğunun gelişim alanlarını destekleyen oyun örneklerini hazırlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ 0-36 aylık çocuğun tüm gelişim alanlarına yönelik oyunlar araştırınız.	➤ İnternette, erken çocukluk eğitimi kurumlarından ve çevrenizde bulunan kişilerden yararlanabilirsiniz.
➤ Bulduğunuz oyunların oynanışını sıra ile yazınız ve dosyalayınız.	➤ Her oyunun oynanışını yazınız. ➤ Oyunlarda kullanılacak araç gereç varsa açıklamalarınızda bunu belirtiniz. ➤ Oynarken oyundaki kişilerin duruş ve hareket pozisyonlarını sınıfta göstermek üzere karton panolara çizebilirsiniz.
➤ Oyunlardan birini sınıf arkadaşlarınızla seçerek sınıfta oynayınız.	➤ Oyunun oynanışını arkadaşlarınıza anlatınız. ➤ Eğer oyununuz için belli sayıda kişi gerekiyorsa istekliler arasından ya da kura çekerek oyuna katılacakları belirleyiniz. ➤ Oyunun sonunda sınıf arkadaşlarınızla oyun hakkındaki görüşlerini tartışınız.
➤ Hazırladığınız dosyayı öğretmeninize teslim ediniz.	➤ Açıklamalarınız açık ve anlaşılır olmalıdır. ➤ Dosyanın sonuna, oyun sonunda arkadaşlarınızın belirttiği görüşleri ekleyebilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1., belli bir amaca yönelik olan veya olmayan, kurallı ya da kuralsız gerçekleştirilen, her durumda çocuğun isteyerek ve hoşlanarak yer aldığı, fiziksel, bilişsel, dil, duygusal ve sosyal gelişiminin temeli olan, gerçek hayatın bir parçası ve çocuk için en etkin öğrenme süreci olarak ifade edilmektedir.
2. Koşma, zıplama, sıçrama, yakalama, sıkma gibi hareketler çocuğungelişimini destekleyen hareketlerdir.
3.-...aylar, bebeğin beyin ve kişilik gelişiminin şekillenmeye başladığı en kritik aylardır.
4. Yaklaşık civarında çocuklar iki sözcüklü cümleler kurabilirler.
5. Motor gelişimi becerileri,vebecerileri olmak üzere ikiye ayrılır.
6. Yürüme, koşma, dönme, eğilme,uzanma, topa vurma gibi çocuğun vücudunun motor becerilerini kapsar.
7. aydan itibaren neden sonuç ilişkisi kurar. Nesneleri birden fazla özelliğine göre sınıflar. Sorulduğunda zıt kavramları söyler. Basit şarkıları ezberler.
8. Görme, işitme, dokunma, konuşma, koklama bebeğinyetenekleridir.
9. Çocuk aylık olduysa tuvalet eğitimine başlamak için yeterli olgunluğa ulaştığını düşünebiliriz.
10.ayda yetişkini tanıdığını belli eder.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

ÖĞRENME KAZANIMI

Öğrenme faaliyetinde kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında 0-36 ay çocuğuna uygun etkinlikleri oyun yoluyla uygulayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- 0-36 ay çocuklara eğitim veren herhangi bir okul öncesi eğitim kurumuna giderek yapılan etkinlikleri gözlemleyiniz.
- Gözlemlemiş olduğunuz etkinliklerden birini seçerek oyunlaştırarak sınıfta uygulayınız.

2. OKUL ÖNCESİ EĞİTİM ETKİNLİKLERİNDE OYUN

Oyun, uygun ortam ve yöntemler kullanıldığı zaman çocuk için eğlendirici ve geliştirici bir aktivitedir.

Oyun ortamında çocuk yeni şeyler ortaya koyar. Hayal dünyasını oyuna yansıtır. Çocuk çevresinde gördüklerini oyuna yansıttığı gibi yeni keşfettiği tutum ve davranışları da oyuna katar. Çocuk uygun ortam ve malzemeyi bulduğunda yaratıcılığa yönelmektedir. Zamanla geliştirdiği yöntemleri günlük problemleri çözmede kullanan çocuk gerçek hayat içinde bir hazırlık yapmaktadır. Oyun, çocukların kendini tanıma, keşfetme, anlatma, psikolojik olarak bir rahatlama aracı olmasından dolayı bireyi tanıma tekniği ve tedavi yöntemi olarak da kullanılmaktadır. Erken çocukluk eğitiminin verimli ve amacına uygun hizmet etmesinde etkili olan oyun çağımızın gelişen teknolojisine uygun araç gereç ve materyalleri de kapsayan bir etkinlik olarak sunulmalıdır.

2.1. Öğrenme Merkezlerinde Oyun

Okul öncesi eğitim kurumlarında yaparak yaşayarak öğrenmenin vazgeçilmezi olan öğrenme merkezlerinde oynanan oyunlar, günlük programın ilk etkinliklerindendir. Bu etkinlik zamanı çocukların başıboş bırakılması değil, çocukların istedikleri etkinliği seçmeleri çocukların yaratıcılıklarını istedikleri gibi kullanabilecekleri bir ortam hazırlamak amaçlanır. Çocuklar bu süreçte istedikleri zaman, istedikleri öğrenme merkezlerinde diledikleri şekilde oynayabilirler. Öğrenme merkezlerinde oynanan oyunlar, çocukların akademik ve sosyal becerilerini geliştirerek. İlgi, yetenek ve ihtiyaçlarına uygun faaliyetleri seçme fırsatı sunar.

Amaçları birbirinden farklı öğrenme merkezlerinin çocukların gelişimsel gereksinimlerini, ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için fiziksel koşulların, araç gereçlerin yeterli ve merkezlerin uygun şekilde düzenlenmesi gereklidir.

2.2. Dramatik Etkinliklerde Oyun

Oyun çocuğun bütün gelişim alanlarını destekler. Çocuklar dramatik oyun sırasında nesnelerle ve kişilerle etkileşimde bulunur ve nesneleri düşünce, durum ve diğer nesneleri temsil etmek için kullanırlar. Sembolik düşünmenin gelişimini destekleyen bu etkinlikler çocuğun farklı roller almasına, yeni keşiflerde bulunmasına, günlük yaşamdan olayları ve kişileri doğaçlama olarak canlandırmasına imkân sağlar.

Bu etkinlikler çocukların birbirleriyle etkileşmesini ve farklı oyun senaryoları oluşturmasını destekleyecek genişlikte bir alan düzenlenmeli ve bu alanın sessiz olunması gereken merkezlerden uzak olmasına özen gösterilmelidir. Bu alanda çocukların yaş ve gelişim seviyelerine uygun materyaller bulundurulmalıdır. Bu materyaller çeşitli ritim araçları, başlıklar, maskeler, takılar, kostümler, şapkalar, çantalar, kemerler, eldivenler, taçlar olabilir.

2.3. Sanat Etkinliklerinde Oyun

Küçük grup çalışması olarak planlanan, çocukların ilgi ve gereksinimlerine yönelik olarak bireysel olarak da uygulanabilen etkinliklerdir. Sanat etkinlikleri bir öğrenme merkezinde yapılabileceği gibi gün içinde ayrı bir etkinlik olarak da yer alabilir. Süreç tek bir ürün ortaya çıkarmak amaçlı planlanmaz. Grubun sayısına ve özelliğine göre çeşitli etkinlikler ve etkinliklerle ilgili materyaller hazırlanmalı, çocuğa seçme fırsatı tanınmalıdır. Bu yaş grubu çocuklarına en uygun olan sanat çalışmaları yoğurma maddeleri, boya çalışmaları, basit yırtma yapıştırma ve kolaj çalışmaları yapılabilir. Bu yaş grubu çocuklarının dikkat süreleri, ilgi ve ihtiyaçları dikkate alınarak sanat çalışmaları oyun yoluyla verilmelidir. Örneğin yoğurma maddeleri ile çocukların hayal güçlerini kullanarak kendi ürünlerini oluşturmaları ve bunları oyunlarında kullanmalarına fırsat verilir.

2.4. Türkçe Dil Etkinliklerinde Oyun

Eğitim programlarında dil ve iletişimin desteklenebilmesi için çocuk-çocuk ve yetişkin-çocuk iletişimini teşvik eden bir yaklaşımın kullanılması önemlidir.

Türkçe etkinlikleri planlarken öğretmenlerin çocukların yaş ve gelişim özelliklerine dikkat etmesinin yanı sıra eğitim ortamını düzenlemesi, farklı yöntem ve teknikleri kullanması, sosyal ve kültürel olarak dezavantajlı çocukları göz önünde bulundurması gerekmektedir.

Örnek etkinlikler: Tekerleme söyleme, parmak oyunu oynama, şiir okuma, bilmece sorma, sohbet etme, resimli kitap okuma, etkileşimli ve paylaşımlı okuma, öykü anlatma, taklit oyunları, dramatizasyon (canlandırma), öykü tamamlama, başka öykü oluşturma, öyküyü tekrar anlatma, bir öyküyü resimlendirme ve resimlerden yeni bir öykü oluşturma gibi etkinliklerdir. Örneğin parmak oyunları, taklit oyunları, oyun tekerlemeleri ve sayışmacaları bu yaş grubu için oyunlaştırılarak verilebilecek etkinliklerdendir.

2.5. Müzik Etkinliklerinde Oyun

Müzik etkinlikleri, çocukların hem bilişsel, dil, motor, sosyal ve duygusal gelişimlerini destekleyen hem de müziksel gelişim sürecini olumlu yönde etkileyen çalışmalardır. Bu çalışmalar, ses ve müzik dinleme ve ayırt etme çalışmaları, ritim çalışmaları, nefes ve ses çalışmaları, şarkı söyleme, çalgı çalma, yaratıcı hareket ve dans, müzik eşliğinde hareket, müzikli öykü oluşturma gibi etkinliklerden oluşur. Ayrıca bu etkinlikler, bireysel olarak ve toplulukta müzik yapma, başkalarını dinleme, iş birliği yapma gibi sorumluluklar kazandırır.

Müzik, öğrenmeyi ve algılamayı kolaylaştıran etkin yollardan biridir. Eğitici ve öğretici çocuk şarkıları, ezgili saymaca, bilmece, tekerleme ve atasözleri dil gelişimine katkı sağlamak için kullanılan araçlardır. Çocuk bunları söylerken hem zevk alacak hem de doğru ve akıcı konuşma becerilerini kazanacaktır.

Müzik etkinliğinin, çocuğun motor gelişimine de büyük katkısı vardır. Çocuklar müzikle bedensel hareketleri birleştirerek müziğin karakterine ve ritmine uygun ve belli bir düzen içerisinde hareket etme becerisini kazanır. Bir çok çocuk oyunu müzikle iç içedir, oyunlarda müzik ve ritim araçları kullanılır. Müzik eşliğinde ve çeşitli müzik araçları eşliğinde oynanan oyunlar çocukları daha çok eğlendirir. Oyunları ilgi çekici ve cazip hale getirir.

2.6. Etkinliklerde Oyunu Kullanırken Dikkat Edilecek Noktalar

- Bu etkinlikler birer örnek olup çocukların yaşları ve gelişim düzeylerine bağlı alınarak çeşitlendirilebilir.
- Etkinliklerde oyunu kullanırken çocukların, yaş, ilgi ve gelişim seviyesi dikkate alınmalıdır.
- Yapılan etkinlikler oyunlaştırılmaya müsait olmalıdır.
- Bebeğin veya çocuğun kronolojik yaşından çok, gelişim gözlem formuna göre gelişimsel yaşı dikkate alınarak hazırlanmalıdır.
- Basitten karmaşığa doğru ilerleyen biçimde planlanmalıdır.
- Günlük yaşam deneyimlerini zenginleştirecek nitelikte olmalıdır.
- Bebek/çocuğun gereksinimlerinin giderildiği beslenme, tuvalet ve uyku gibi rutin zamanların da eğitim amaçlı kullanılmasına yönelik kullanılmalıdır.
- Ortam, bebek /çocuğun sağlığı ve güvenliği açısından tehlikelerden arındırılmalıdır.
- Güvenli olan her tür nesne veya oyun materyalini içermelidir.
- Bebek /çocukla etkili zaman geçirilmesini ön planda tutmalıdır.
- Etkinlikler sonunda ortaya çıkan ürünler oyunlarda kullanılarak değerlendirilmelidir.
- Etkinlikler planlanırken ele alınan kazanım ve göstergelere uygun olmasına dikkat edilmelidir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıda verilen işlem basamaklarını takip ederek çevrenizde bulunan bir okul öncesi eğitim kurumuna gidiniz ve oyun etkinliğini gözlemleyiniz. Gözlem sonuçlarınızı raporlaştırarak sınıf ortamında arkadaşlarınıza sunum yapınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Çevrenizde bulunan bir okul öncesi eğitim kurumuna oyun saatini izlemek üzere gidiniz.	➤ Gözlem yapacağınız kurumdan, gitmeden önce izin almayı unutmayınız.
➤ Okul öncesi kurumlarında oyun etkinlikleri kullanılırken ne tür bir yol izlendiğini gözlemleyiniz.	➤ Gözlemlerinizi, oyun etkinliği uygulama yöntemlerinin yanı sıra sınıf düzeni, oyun ve oyuncak seçimi konularında yapılan düzenlemeleri de gözlemleyiniz.
➤ Gözlemlerinizi sonucunda edindiğiniz bilgileri ve derste edindiğiniz bilgileri karşılaştırarak bilgilerinizi rapor haline getiriniz.	➤ Derste edindiğiniz bilgilerle gözlemlerinizi sonucunda edindiğiniz bilgiler arasındaki farklılıkların, olumlu ve olumsuz yönlerin neler olduğunu karşılaştırınız. Raporu “Power Point” ya da akıllı tahtada “Antropi” sunum halinde hazırlayabilirsiniz.
➤ Raporunuzu sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.	➤ Raporunuzu ve gözlemlerinizi sınıf arkadaşlarınıza sununuz.
➤ Hazırladığınız raporu öğretmeninize teslim ediniz.	➤ Raporunuzu açık ve anlaşılır bir dille hazırlayınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Çocuklar oyun ortamında hayal güçlerini yeterince kullanamazlar.
2. () Öğrenme merkezlerinde oynanan oyunlar boş vakit olarak değerlendirilmemelidir.
3. () Sanat etkinlikleri oyunun kullanılması için uygun bir etkinlik türü değildir.
4. () Parmak oyunları ve taklit oyunları oyunlaştırılmaya uygun Türkçe Dil etkinliklerindendir.
5. () Okul öncesi eğitimde oyun sadece oyun etkinliği içerisinde yer almalıdır.
6. () Oyun etkinlikleri için seçilen uygulamalar; basitten karmaşığa, somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene doğru gitmelidir.
7. () Kazanım ve göstergeleri seçerken çocukların yaşları, olgunlaşma ve gelişim dönemleri dikkate alınmalıdır.
8. () Etkinlikler bütün çocukların katılımına fırsat verecek şekilde planlanmalıdır.
9. () Oyun planlanırken dikkat edilecek bir diğer nokta da oyunlarda kullanılacak araç gereçlerin planlanmasıdır. Planlamada eğitim ve öğretim verilen kurumun olanaklarının iyi bilinmesi gerekir.
10. () Dramatizasyonlar ve pandomimler dinlendirici oyunlardandır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

ÖĞRENME KAZANIMI

Öğrenme faaliyetinde kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında oyuncakların tanımı, önemi, oyuncakların 0-36 aylık çocuğun gelişimine olan etkilerini kavrayarak oyuncak çeşitleri konusunda bilgi edinebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Oyuncakların tanımı, önemi, 0-36 aylık çocuğun gelişimine olan etkileri, özellikleri ve oyuncak çeşitleri ile ilgili bilgileri çeşitli kaynaklardan ve internetten araştırınız.
- Topladığınız bilgilerden ve konu ile ilgili resimlerden oluşan bir pano hazırlayınız.
- Hazırladığınız panoyu sınıfınıza asarak öğretmeninizle ve arkadaşlarınızla paylaşınız.

3. 0-36 AYLIK ÇOCUKLAR İÇİN OYUNCAKLAR

Çocuklar dünyaya geldikleri andan itibaren tüm alanlarını etkileyen ve destekleyen en önemli araç oyun ve oyuncaklardır. Çocukların büyümesi ve sağlıklı gelişmeleri için beslenme, sevgi, bakım ne kadar gerekli ise oyun ve oyuncaklar da o kadar gereklidir. Gelişim evreleri boyunca her çocuk oyun oynamaya ve oyuncuğa büyük gereksinim duyar. Çocuklar bütün deneyimlerini oyun ve oyuncaklarla edinirler. Oyunun gerçekleşmesinde oyuncuğun önemli bir yeri vardır. Oyun ve oyuncak birbirinden ayrı düşünülemez. Çocuklara sunulan oyuncak ve oyun araçları, onların yaratıcılığını ve hayal dünyasını geliştirir, dış dünyayı tanımalarına ve yetişkin becerilerini kazanmalarına yardımcı olur. Toplum ve çevre ile olan ilişkilerini düzenler. Çocukların zihinsel, dil, hareket, sosyal ve duygusal gelişimlerini destekleyen en değerli araçlara oyuncak denir.

3.1. Oyuncuğun Önemi

Oyun oynamak çocukların kendi deneyimlerini yaşayarak hayatı tanımalarının aracıdır. Çocuklar bunu oyuncakları aracılığı ile yapar. Oyuncaklar; çocukların beş duyusu ve duygularını uyaran, zihinsel dil, hareket, sosyal ve duygusal gelişimlerini etkileyen, biçimlendiren ve düzenleyen; yeteneklerinin ortaya çıkmasını destekleyen, yaratıcı yönlerini ve hayal güçlerini geliştiren her tür oyun aracıdır. Bir nesnenin oyuncak olarak adlandırılması için hazır bir ürün olmasına gerek yoktur. Çocukların oyun oynarken kullandığı her türlü araç (çocuğa zarar vermeyecek, sağlık ve güvenliğini tehlikeye atmayacak nitelikte olanlar) oyuncaktır. Kum, su, boş kutular, kâğıtlar, tahta parçaları gibi.

Çocukların oynamaktan hoşlandığı bir ev eşyası da onlar için etkili bir oyuncak olabilir. Oyuncaklar, çocukların doğal yeteneklerini ortaya çıkaran oyun yoluyla gelişimlerini destekleyen araçlar olmalıdır. Çocuklar farklı gelişim evrelerinde çeşitli oyuncaklara ihtiyaç duyarlar veya aynı oyuncakların bazılarını değişik gelişim aşamalarında farklı biçimlerde kullanabilirler. Evde bulunan çeşitli nesneler çocukların hayal gücü ile farklı şekillere girebilir

Örneğin; tencere kapağını direksiyon, oklavayı at, büyük boş bir kutuyu roket, bir çorabı kukla gibi düşünebilir ve bu eşyalarla oynayabilirler. Evde bulunan artık materyaller ile çocuklarla birlikte oyuncaklar yapılabilir. Bu amaçla evde bulunan mukavva kutular, plastik şişeler, boş makaralar, şampuan kutuları, deterjan kutuları, kumaş parçaları, düğmeler, boncuklar, renkli ipler, fındık ceviz kabukları, renkli gazete dergi sayfaları ve bunun gibi artık materyaller evde toplanabilir. Öncelikle bu materyallerin çocuklar tarafından kullanılacak bir hale getirilmesi gerekir. Oyuncak yapımı için kullanılacak materyallerin çocuğun sağlığını veya güvenliğini tehlikeye atmayacak şekilde temizlenmesi ve hazırlanması önemlidir. Çocukların yeteneklerini ortaya çıkartacak oyuncaklar bir eğitim işlevi olarak görülmeli ve oyuncak seçiminde özellikle buna dikkat edilmelidir. Her yaş ve cinsiyetteki çocuk açısından doğru oyuncaklarla oyun oynamanın ciddi yararlar sağladığı bilinmektedir.

➤ Oyuncaklar çocukların;

- Alıcı ve ifade edici dil becerilerini,
- Düşünme becerilerini,
- Kendime güven duygusunu,
- Problem çözme yeteneğini,
- Hayal gücünü,
- Araştırma ve keşfetme isteğini,
- Merak duygusunu geliştirir.

Oyuncaklardan istenen yararın sağlanabilmesi için ev ortamında çocuklar için bir oyuncak köşesi düzenlenmelidir. Bu köşenin çocuğun rahatça hareket edebileceği ve ona zarar vermeyecek bir düzende olması gerekir. Açık rafları olan dolaplar veya oyuncak sepeti veya kutusunda çocuklar oyuncaklarına rahatça ulaşabilmeli, oyununu bitirdikten sonra oyuncaklarını toplayıp yerine kaldırabilmelidir. Oyuncak köşesinde bulunan oyuncaklar, çocukların ilgisini çekmesi açısından zaman zaman kaldırılmalıdır. Çocukların oyuncaklarını toplama alışkanlığı kazanmalarını sağlamak için model olarak birlikte toplama oyunları oynanmalıdır. Oyuncak köşesinde bulunan oyuncaklar belirli aralıklarla gözden geçirilmeli, temizlik, bakım ve tamirleri yapılmalıdır. Oyuncak köşesi, düzen alışkanlığının kazandırılmasında ve sorumluluk duygusunun geliştirilmesinde çok önemlidir.

3.2. Oyuncakların Genel Özellikleri

Oyun ve oyuncaklar yaş ve cinsiyete göre farklılıklar gösterebilmektedir. Bebekler, şekil, renk ve sese karşı duyarlıdır. Bu açıdan ilk aylarda seçilen oyuncakların bebeğin görsel ve işitsel, dokunsal duyularını geliştirecek özelliklerde olmalıdır.

Oyuncaklar, 0-18 ayda kırılmayan, emniyetli, yıkanabilir, küçük parçalar içermeyen, boyası çıkmayan nitelikte seçilmelidir. Daha sonraki aylarda bebekler çevreleriyle daha çok iletişime gireceğinden keşfetme ve merak duyguları artacaktır. Legolar ve büyük parçalı yapbozlar 18. aydan sonra uygundur. Çocuklar yürüme becerisini kazandıkları için çekerek yürüyebilecekleri oyuncaklar, kamyonlar ve arabalar kullanılabilir. Bu oyuncaklar çocukların toplum içinde gördüğü araçları taklit etmelerini de sağlar. Yumuşak bebekler, küçük parçalar içermeyen ve keskin köşeleri olmayan hayvan figürleri, yumuşak toplar bu dönem çocuklarının severek oynadığı oyuncaklardır. Yetişkinin kontrolü altında su ve kumla oynamaları dokunma duyularını, özgüven kazanmalarını ve dikkat becerilerini geliştirir.

Anne babalar oyuncak seçiminde çocuklarının gelişim özelliklerini, cinsiyetlerini, ilgi ve becerilerini ve yaşını dikkate almalıdır. Bunların dikkate alınmadığı oyuncak seçimi hiçbir yarar sağlamayacağı gibi olumsuz etkiler de neden olabilir.

➤ **0-6 aylık bebek oyuncakları**

Bu yaşa yönelik oyuncaklar esas olarak bakma, dinleme ve ağza almaya yöneliktir. Bu dönemde özellikle yaşamın ilk aylarında parlak, zıt renkli ve ses çıkaran nesneler dikkatlerini çeker. Bu dönemde bebekler nesnelere dokunmaktan, tutmaktan, elleriyle vurarak döndürmekten, saklamaktan, tekmelemekten, ağza almaktan hoşlanırlar. Ayrıca mobil gibi yatakları üzerine asılabilen nesnelerden, dönenceleri izlemekten hoşlanırlar. Bebeklerin izlemesi ve uzanabilmesi için asılan oyuncaklar, onlarından 15-20 cm uzağa görme alanları içine yerleştirilmelidir. Bebeklerin ellerinde tutacakları oyuncaklar hafif ve elleriyle tutmalarına uygun oyuncaklar olmalıdır. Oyuncakların keskin köşe ve kenarları olmamalı, küçük parçalar, zehirli malzemeler, cam parçalar, parmakların sıkışabileceği delikler ve uzun ipler içermemelidir.

0-6 aylık bebekler için alınabilecek oyuncaklar:

- Çıngıraklar, müzikli oyuncaklar,
- Pamuklu kumaş ve sünger gibi değişik materyallerden yapılmış oyuncak ve toplar,
- Sıkınca ses çıkaran oyuncak ve toplar,
- Kırılmaz aynalar, dişlikler,
- Resimli bez ya da plastik kitaplar,
- Birbirine geçen plastik halkalar,
- Duyu battaniyesi, duyu sepeti, duyu yastıkları, duyu minderleri.

➤ **7-12 aylık bebek oyuncakları**

Bu aydaki bebekler oyuncaklarla daha uzun süre ilgilenirler. Oyuncakları; birbirine vurmaktan, nesneleri üst üste yığmaktan, iç içe yerleştirmekten, bir şeyin içine koyup dışına çıkarmaktan, düşürmekten, açıp kapatmaktan, tuşlara basmaktan, bükmekten, sıkmaktan, sallamaktan, sürüklemekten, ısırmaktan, fırlatmaktan, doldurup boşaltmaktan hoşlanırlar. On-on iki aylık bebekler nesneleri her yönü ile tanımaya çalışırlar ve her şeyi keşfetmek isterler.

➤ **7-12 aylık bebekler için alınabilecek oyuncaklar:**

- Renkli toplar (topların çapı en az 44 mm olmalıdır),
- Üst üste konabilen büyük ebatlı oyuncaklar,
- Renkli halkalar,
- Çıngıraklar, müzikli oyuncaklar,
- Yumuşak sıkınca ses çıkaran oyuncak ve toplar,
- Kırılmaz aynalar, dişlikler,
- Karton kitaplar,
- Sert kumaş oyuncaklar,
- Kapağa açılınca içinden nesneler çıkan kutular,
- Doldurup boşaltma oyuncakları,
- Banyo oyuncakları,
- İtmeli çekmeli oyuncaklar,
- Duyu battaniyesi, duyu sepeti, duyu yastıkları, duyu minderleri bu gruba girer.

Etkinlik-1

Çeşitli kaynaklardan ve internetten araştırarak, öğretmeninizin rehberliğinde 0-18 aylık çocuk için duyu yastığı tasarlayarak yapınız.

➤ **1-2 yaş çocuk oyuncakları**

Çocuklar bu dönemde başkaları ile işbirliği içinde oynamaya başlarlar. Ancak ağırlıklı olarak tek başlarına oynamayı tercih ederler. Taklit oyunlarına ilgileri artar. Fiziksel aktivitelerden büyük zevk alırlar. Çocuklar kendi çabaları sonucunda hareket eden veya ses veren oyuncaklardan hoşlanırlar. Gerçekçilik isteği artar. Nesnelerin niteliklerine ilgi göstermeye başlarlar. Parlak renkli oyuncakları tercih etmektedirler. Oyuncaklar kırılmaz olmalı, çocuk üstüne çıktığında ya da içine girdiğinde ağırlığını taşıyabilmeli ve küçük parçalara ayrılmamalıdır. Oyuncaklar çocuğun kaldırabileceği ve taşıyabileceği ağırlıkta olmalıdır.

• **1-2 yaş çocuklar için alınabilecek oyuncaklar:**

- Bebek arabaları, alışveriş arabaları,
- El arabaları,
- Üç tekerlekli bisiklet (yetişkin kontrolünde),
- Tüm park oyuncakları (yetişkin kontrolünde),
- Tahta bloklar, legolar, küpler,
- İç içe geçirilerek şekiller üretebileceği oyuncaklar,
- Yapbozlar (iki-üç parçalı büyük ahşap yapbozlar),
- Parçaları uygun boşluklara yerleştireceği yapbozlar,
- Çok parçalı evcilik oyunları,
- Çeşitli şekilleri yerleştireceği şekil oyuncaklar,
- Kum ve su oyuncakları (yetişkin kontrolünde oynatılmalıdır),

- Oyuncak bebekler ve bebek elbiseleri,
- Hayvan oyuncaklar (büyük-küçük),
- El kuklaları, boy aynası,
- Taşıt araçları (kamyon, tren, uçak vb.),
- Zil, davul, ksilefon marakas tef,
- Boya kalemleri (yetişkin kontrolünde kullanılmalı),
- Oyun hamuru (yetişkin kontrolünde oynatılmalı),
- Müzik kutusu,
- Kitaplar (basit, kısa öykülerin ve tanınmış konuların yer aldığı kitaplar),
- Renk ve şekil kartları diğer alınabilecek oyuncaklardır.

Resim3.1: 1-2 yaş çocuğu için su ve kum oyuncakları

➤ **2-3 yaş çocuk oyuncakları**

İki-üç yaşta çocukların ellerini ve parmaklarını kullanmalarında belirgin bir gelişme olur. Parmakların hareketleri daha hassas ve etkin hale gelir ve eklemlerin esnekliği artar. Çocuklar hem kendileriyle hem de nesneler/oyuncaklar ile deney yapmaya devam eder ve sürekli olarak, dünya algısını yenileyen şaşırtıcı bağlantıları araştırmak ve bulmak için yeni yöntemler keşfederler. Bu süreçte taklit becerileri ile birlikte rol yapma becerisi de ortaya çıkmaya başlar. Çocuklar artık; inşa etmekten, evcilik oynamaktan, tırmanmaktan, ayırıp tekrar birleştirmekten, şekil vermekten ve yoğurmaktan çizim yapmaktan, sayfalarını çevirip bakabileceği kitaplardan hoşlanırlar.

• **Yaş çocuklar için alınabilecek oyuncaklar:**

- İpinden çekebileceği oyuncaklar (bebek arabaları, alışveriş arabaları, el arabaları gibi itme-çekme oyuncakları),
- Üç tekerli bisiklet, tüm park oyuncakları, tahta bloklar,
- Legolar, küpler, iç içe geçirerek şekiller üretebileceği oyuncaklar,
- Yapbozlar (2-2.5 yaş: 4-5 parça, 3 yaş: 6-12 parça),
- Mıknatıslı tahtalar, çok parçalı evcilik oyunları,
- Rakam/sayma oyuncakları,
- Çeşitli şekilleri yerleştireceği şekil oyuncakları,

- Tombala (renk ve şekil kavramına yönelik),
- Kum ve su oyuncakları,
- Oyuncak bebekler ve bebek aksesuarları,
- Oyuncak hayvanlar,
- El ve parmak kuklaları,
- Çeşitli rolleri canlandırabileceği kostümler,
- Çocuk boyuna uygun ebatlarda fırın, ocak, buzdolabı gibi değişik ev gereçleri,
- Tüm ev temizlik ve yemek gereçleri,
- Tam boy aynası,
- Su oyuncakları (yetişkin kontrolünde oynatılmalıdır),
- Şişirilebilir toplar,
- Sallanan at,tamir setleri,
- Yumuşak tebeşir, pastel boya ve kâğıtlar,
- Farklı boyutlar da üst üste konulabilen ya da iç içe geçebilen küpler,
- Müzik aletleri, zil, tef, ksilofon, davul, ritim çubukları,
- Farklı boyutlarda kamyon, tren, uçaklar vb. oyuncak taşıtlar,
- Farklı boyutlarda ve özelliklerde resimli çocuk kitapları alınabilecek oyuncaklardandır.

3.3. Gelişim Alanlarına Göre Oyuncaklar

➤ Duyu ve algısal motor gelişim

Oyun hamuru, küçük ve kolay yönetilebilen, sıkılabilen oyuncaklar, çeşitli renklerde dolgu oyuncaklar, küçük çocukların el kaslarını, dokunma ve kavrama becerilerini destekleyen oyuncaklar (düğmesine basıldığında ses çıkaran), günlük olay kartları, resimli oyun panosu, müzik kutuları (kurmalı elektronik), duyu panosu, duyu küpleri ve kitapları, tef, zil, marakas gibi müzik aletleri.

Resim 3.2:Duyu minderi ve balonlar

➤ Motor gelişim

Renkli farklı büyüklükte toplar, kumaştan yapılmış salıncaklar, küpler, basit bloklar, büyük tahta çivilerle geçme oyuncaklar, tahta, çekiç, çivi ve çakma panolar, yumuşak tebeşir, pastel boyalar, kâğıtlar, yapı inşa oyuncakları, farklı boyutlarda arabalar, boya kalemleri, kalın fırçalar bu gruba girer.

Resim3.3:Takmalı ve geçirmeli oyuncaklar

➤ **Bilişsel gelişim**

Eşleştirme ve yapboz kartları, zıt kavramlar gibi kavram kartları, kurallı oynanan oyun kartları, hafıza kartları, resimli lottolar, yapbozlar, bloklar, domino taşları, legolar, mesleklere yönelik oyuncaklar ve küpler bu gruba girer.

Resim 3.4:Parça-bütün ve ahşap bloklar

➤ **Sosyal gelişim**

Dramatik oyuncaklar, evcilik oyuncakları, davul ve zil gibi müzik aletleri ve mesleklere yönelik oyuncaklar.

Resim 3.5: Dramatik oyuncaklar ve evcilik oyuncakları

➤ **Dil gelişimi**

Basit şiirleri içeren kasetler, şiir ve ninni kasetleri, kuklalar, çocuklara okumak için masal kitapları, fabllar, okul ve sanatla ilgili öykü kitapları.

Resim3.6:Kuklalar ve hikâye kartları

➤ **Öz bakım gelişimi**

Bedenle ilgili materyaller, elbiseler, giysilerle ilgili kartlar, öz bakım küpleri, özbakım kitapları.

Resim3.7:Öz bakım küpü ve özbakım kitabı

3.4. Oyuncak Seçerken Dikkat Edilecek Noktalar

Çocukların doğal yeteneklerini ortaya çıkaran, oyun yoluyla gelişimini destekleyen oyuncakların seçimi en önemli noktadır. Oyuncak seçerken aşağıdaki noktalara dikkat edilmelidir:

- Oyuncaklar çocukların yaşına ve gelişim özelliklerine uygun olmalıdır.
- Anne ve babalar kendi istek ve beğenileri yerine, çocuklarının istek ve gereksinimlerine uygun oyuncak tercihi yapmalıdırlar.
- Oyuncaklar sağlam ve dayanıklı olmalıdır.
- Çocuklar için tehlike yaratabilecek nitelikteki (sivri, paslı, kesici, delici, boyası çıkabilen vb.) oyuncaklar ve oyun malzemeleri tercih edilmemelidir.

- Oyuncaklar kolay temizlenebilen bir materyalden yapılmış olmalı, canlı, parlak renkte ve estetik özelliğe sahip olmalıdır.
- Oyuncakların seçiminde önce basit, sonra karmaşık oyuncaklar tercih edilmelidir.
- Sadece öğretme amaçlı oyuncaklar yerine, hem eğlenceli hem de eğitsel özellikleri olan, problem çözmeı sağlayan, merak uyandırıcı oyuncaklar tercih edilmelidir.
- Oyuncakların çok pahalı olması önemli değildir. Önemli olan oyuncağın niteliğı ve çocuğa uygunluğudur.
- Özellikle küçük yaş grubu çocuklar için kolay çıkabilen ve yutulma riski olan oyuncaklar tercih edilmemelidir.
- Oyuncakların fonksiyonel olmasına ve birden çok gelişim alanını destekleyici özellikte olmasına özen gösterilmelidir.

3.5. Oyuncak Güvenliğı

- Oyuncak satın alırken oyuncak için yaş etiketi, uyarıları, güvenlik mesajları ve kurulum yönergeleri okunmalıdır.
- Kırılan ya da bozulan oyuncaklar tamir edilmelidir. Eğer tamir edilemiyorsa en kısa sürede atılmalıdır.
- Oyuncaklar ve parçaları zorlanmaya karşı sağlam ve mekanik dayanıklılığa sahip olmalıdır.
- Oyuncaklara yapışık plastik etiketler, fiyat etiketlerinin plastik bağları ve benzeri şeyler kesilmeli ve atılmalıdır.
- Dolgu oyuncaklar yıkanabilir özellikte olmalıdır.
- Oyuncakların ambalajları boğulma riski içermemelidir.
- Elektrikli oyuncaklar risk taşıdığından yetişkin kontrolünde kullanılmalıdır.
- İp ve ipli oyuncaklar, bağcık, sicim, kordon, kemer gibi malzemelerin kullanımına dikkat edilmelidir. Bu tip parçaları olan oyuncaklar alınmamalı, alındığı takdirde yetişkin kontrolünde kullanılmalıdır.
- Oyuncaklar, çocukların işitme fonksiyonlarını etkileyecek düzeyde ses ve gürültü üretmemelidir.
- Üç tekerlekli bisiklet çocuğı taşıyabileceğı ağırlıkta olmalı, devrilmemeli, dengede durmalı mümkünse kask, dizlik gibi güvenlik ekipmanları ile satın alınmalı ve yetişkin kontrolünde kullanılmalıdır.
- Pille çalışan oyuncaklarda içindeki kimyasalın akmayacağı kaliteli pillerin kullanılması ve özellikle oyuncağın pil koyma yerinin vidalı bir emniyetle kapatılması önemlidir.
- Oyuncaklar yanıcı bir madde veya kıvılcımla temas ettiğinde kolayca alev almayan malzemelerden üretilmiş olmalıdır.
- Tüm oyuncaklar kurşunsuz boya ile boyanmış olmalıdır. Kokulu oyuncaklar, alerjiye neden olabilecek esanslar içermemelidir.

3.6. 0-36 Aylık Çocuklar İçin Oyuncak Çeşitleri

3.6.1. Dolgu Oyuncaklar

Pelüş, polar, pazen, havlu gibi yumuşak kumaşlardan ve örülerek elde edilen kalıplardan yapılmış dolgu oyuncaklardır. İçi; pamuk, sünger, elyaf ya da farklı özellikleri olan malzemelerle doldurulmuş insan, hayvan gibi figürlerden hazırlanmış oyuncaklar da dolgu oyuncak grubundandır.

Dolgu oyuncakların bebek için eğlenceli olmasının yanında eğitici özelliği de vardır. Duygusal ve fiziksel gelişim açısından en doğal ve en aktif öğrenme ortamı oyun sırasında oluşmaktadır.

Resim 3.8: Dolgu oyuncak

3.6.1.1. Dolgu Oyuncak Çeşitleri

Dolgu oyuncaklar iki şekilde sınıflandırılır:

- **Dekoratif dolgu oyuncaklar:** Çocuk odalarında, okul öncesi eğitim kurumlarının dramatik oyun merkezinde bulundurulmuş yastık ve minder gibi oyuncaklardır.
- Oyun aracı olarak kullanılan dolgu oyuncaklar: Her yaş grubu çocuğun severek ve hoşlanarak oynadığı bebek, hayvan, meyve, sebze gibi figürlerden oluşan oyuncaklardır.

Kukla tipi oyuncaklar ve fasulye torbaları da bu grupta yer alır. Çocukların iç dünyasını etkileyen kukla oyuncaklar, çocuk oyunlarının en canlı araçlarıdır. Bu oyuncaklar dramatik etkinliklerde kullanılır.

Fasulye torbaları, pamuklu ve yumuşak kumaşlardan çeşitli şekillerde yapılabilir. Bunun için genellikle küçük kuru fasulye tanelerinden faydalanılır. Bazen mısır taneleri, buğday ve mercimek de kullanılabilir. Fasulye torbalarında hareketliliği sağlamak için üçte ikisi doldurulmalıdır. Dikerek hazırlanan dolgu oyuncaklar; pelüş, polar, pazen, havlu gibi yumuşak dokulu kumaşlardan kalıp elde edilerek ve dikiş teknikleri kullanılarak hazırlanan oyuncaklardır. Yapılacak oyuncağın modeli seçilir ve makinede dikilerek hazırlanır.

Örerek hazırlanan dolgu oyuncaklar ise; yumuşak dokulu renkli iplerden çeşitli örgü teknikleri kullanılarak hazırlanan oyuncaklardır.

Artık materyaller kullanılarak yapılan dolgu oyuncaklar ise; çorap, eldiven, giysi parçaları gibi içleri doldurularak ve karakterine uygun süslemeleri yapılarak elde edilen dolgu oyuncaklardır.

3.6.1.2. Dolgu Oyuncanın Yapımında Dikkat Edilecek Noktalar

- Dolgu oyuncaklar, çocuğun yaş ve gelişim düzeyine uygun olarak hazırlanmalıdır.
- Seçilen model, gerçeğine yakın şekil ve renkte olmalıdır.
- Oyuncanın kalıpları düzgün çıkartılmalıdır. Kalıplar dikiş paylarına dikkat edilerek kesilmelidir.
- Oyuncak parçaları dikilmeden önce prova yapılarak oyuncak parçalarının doğru birleştirildiğinden emin olunmalıdır.
- Oyuncak parçaları birbirine sağlam bir dikiş tekniği ile birleştirilmelidir.
- Dolgu oyuncaklar, çocuğun rahatlıkla kucağına alabileceği, onu hissedebileceği büyüklükte olmalıdır.
- Dolgu oyuncaklar, bakımı ve onarımı kolay, temizlenebilir nitelikte olmalıdır.
- Dolgu oyuncakların yumuşak ve sevimli görünümlü olmalarına özen gösterilmelidir.
- Dolgu oyuncanın süslenmesinde abartıya kaçılmamalıdır.
- Dolgu malzemesi yıkandığında bozulmayacak özellikte ve hafif olmalıdır.
- Oyuncanın yapımında kullanılan kumaş kolay temizlenebilir ve yıkanabilir özellikte olmalıdır.

3.6.1.3. Dolgu Oyuncaklarda Bulunması Gereken Temel Özellikler

Dolgu oyuncakların çocuğa yarar sağlayabilmesi için iyi niteliklere sahip olması gerekir. İyi niteliklere sahip olmayan dolgu oyuncaklar çocuğa fayda yerine zarar verebilir. Bu nedenle dolgu oyuncaklarda bulunması gereken temel özelliklere dikkat edilmelidir.

Dolgu oyuncak yapımında temel özellikler üç grupta ele alınabilir:

- Malzeme özelliği,
- Doldurma özelliği,
- Süsleme özelliği.
- Malzeme özelliği

İç dolgu oyuncak yapımında kullanılacak malzemenin cinsi ve kalitesi çok önemlidir. Kullanılacak kumaşlar yıkanabilen, silindiğinde kolay temizlenebilen, dayanıklı ve yumuşak türden olmalıdır. Çocuğun hoşuna gidecek canlı, parlak renkli kumaşlar seçilmeli ve boyasını vermeyen kumaşlar olmalıdır ancak kirini göstermesin diye çok koyu renk kumaşlar tercih edilmemelidir. Oyuncanın sağlamlığı ve güzel görünümü açısından sık dokumalı kumaşlar daha kullanışlıdır.

Seyrek dokumalı tüylü fantezi kumaşlar yerine sentetik, havlu, pamuklu, polar ve ufak desenli kumaşlar seçilmelidir. Oyunağın göz, ağız, saç gibi parçalarının yapımı ve süslemesi için renkli yün iplikler işlenerek kullanılabileceği gibi kadife, kaşe, deri ve yünlü kumaşlarla da parçalar yapılabilir. Bebek, hayvan oyuncaklar ve yastıkların yapımında yün örgü tekniği de kullanılabilir. Kullanılacak yünler tüysüz, yıkanmaya elverişli, sağlam, canlı ve parlak renklerden seçilmelidir. Bu özelliklerdeki çeşitli yünler tığ veya şişle örülerek değişik oyuncaklar elde edilebilir. Bu tür oyuncaklar atılma, bükülme ve bastırma gibi durumlarda daha dayanıklıdır.

Evde bulunan artık yünler değerlendirilerek ekonomik bir biçimde çeşitli oyuncaklar yapılabilir. Çocuklar, bebeklerinin giysili olmasından onları giydirip soymaktan çok hoşlanırlar. Bu nedenle bebek elbiselerinde kullanılacak kumaşların yıkanmaya elverişli, sabit boyalı ve canlı renkli olması gerekir. Poplin, pamuklu, basma veya küçük desenli kumaş artıklarından elbiseler yapılabilir. Bu elbiselerde fazla detay kullanmayıp çocuğun bebeğine rahatlıkla giydirip çıkarabileceği şekilde dikilmesine dikkat edilmelidir. Tek veya iki parça kıyafetler düşünülmeli, ön veya arka açıklıkların kapanması için kurdele, bağcık, fermuar, çit çit, yapışkan bant gibi malzemeler kullanılmalıdır.

➤ **Doldurma özelliği**

İçi dolgu oyunağın türü ne olursa olsun doldurmada kullanılacak malzemenin özellikle yıkanmaya elverişli, yumuşak ve ağırlık yapmayacak nitelikte olması gerekir. Günümüzde en çok tercih edilen dolgu malzemesi sentetik elyafıdır. Çünkü elyaf hafif, yıkanmaya elverişli ve çabuk kuruyabilen bir malzemedir. Ayrıca yıkandığında oyuncak bozulma ve deforme olma gibi riskleri taşımaz. Küçük parçalar halinde kesilmiş sünger ve naylon çorap parçaları, doldurma işleminde ekonomik malzemelerdir ama çok fazla tercih edilmemelidir. Sünger, oyunağın hafif olması ve dik durmasını sağlar ancak doldurulduğu zaman süngerdeki sivri köşeler şekil bozukluğuna ve oyunağın sert olmasına neden olabilir. Naylon çorapların kullanılması da buna benzer sıkıntılara yol açabilir. Bu nedenle bu tür malzemeler fazla tercih edilmemelidir. Dolgu malzemesi olarak pamuk dolgu oyuncaklarda en son düşünülmelidir.

Pamuk maliyetin yüksek oluşunun yanı sıra oyunağın ağırlığını artırır. Ayrıca yıkanmaya elverişli bir malzeme olmadığı için yıkandığında oyunağın şeklinin bozulmasına neden olur. Bu nedenle sık başvurulacak bir malzeme olmamalıdır. Seçilen dolgu malzemesinin özelliği kadar doldurma işlemi de çok önemlidir. Çünkü düzensiz bir doldurma işlemi, iyi dikilmiş bir oyunağın bile görünümünü bozar. Dolgu malzemesi kalın bir tığ, şiş veya tahta kaşık sapı ile oyunağın sivri ve ince kenarlarından başlanılarak küçük parçalar halinde ve acele edilmeden doldurulmalıdır. Çıkıntı ve şişlikler sonradan düzeltilemeyeceği için dikkatle doldurulmalıdır.

Oyuncak çok sert doldurulmamalı, yumuşak olmalıdır. Dolgu malzemesinin dışarıya çıkmasını engellemek için açıklık sağlam ve estetik bir şekilde dikilmelidir.

➤ Süsleme özelliği

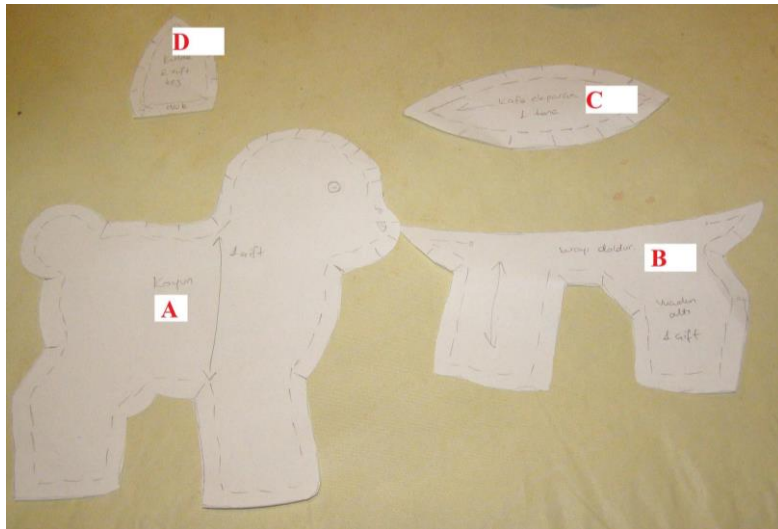
İyi dikilmiş ve doldurulmuş bir dolgu oyuncak, güzel bir süsleme ile çocukların ilgisini çekebilecek hale getirilebilir. Süslemede kullanılacak malzemelerin özelliği çok önemlidir. Öncelikle süsleme malzemesinin yıkanmaya elverişli ve çocuğa zarar vermeyecek nitelikte olmasına dikkat edilmelidir. Basit sutaşları, biyeler, kordonlar, kurdeleler, ince fistolar, deri parçaları, kaşe, kadife gibi kumaş artıkları, artık yünler süslemede kullanılabilir. Çocuğun koparıp yutabileceği boncuk, düğme gibi malzemeler kesinlikle kullanılmamalıdır. Süslemede aşırılığa kaçılmamalıdır. Değişik renklerde desenli kumaşlar veya uygun renkli kumaşlar bir arada kullanıldığı zaman başka süslemelere gerek kalmayabilir. Oyuncanın saçları, değişik yünlerden tığ veya iğneyle sağlam bir şekilde tutturulabilecek artık malzemelerden çalışılabilir. Göz, ağız, burun gibi organlar nakış iplikleri veya ince yün iplerle iğne ardı, sarma, zincir gibi nakış teknikleri kullanılarak yapılabilir.

Süslemede kullanılan malzeme, esas zemin üzerine sağlam bir dikişle tutturulmalıdır. Kısa zamanda sökülen, açılan malzeme çocuk için tehlikeli ve zarar verebilecek nitelikte olabileceği gibi oyuncanın görünümünü bozar ve çocuğa ilgi çekici gelmez. Oyuncakların yapımında elde bulunan artık malzemelerin kullanılmasında fayda vardır. Gerekğinde yeni kumaşlarda alınabilir ancak elde bulunan malzemelerin değerlendirilmesi ekonomik yönden çok önemlidir.

• Dikerek hazırlanan dolgu oyuncaklar

Dikerek hazırlanan dolgu oyuncakların yapımındaki işlem basamakları şöyledir:

- Yapılacak oyuncanın modeli belirlenir.
- Oyuncaya uygun kumaş seçimi yapılır.
- Oyuncanın kalıbı elde edilir.

Resim 3.9:: Kalıp hazırlama

- Kalıp parşömen kâğıdına çizilir.
- Kalıpların üzerine oyuncağın kısımları ve kaçar adet olacağı, birleştirme noktaları, kumaş katı olacak yerler yazılır.
- Kâğıda çizilen kalıplar çizgi üzerinden muntazam bir şekilde kesilip çıkartılır.

Resim3.10:Kalıba göre kumaşlar kesilir.

- Yuvarlaklık verilmek istenen kısımlar (baş, karın vb. ara parçalar) kumaşa verev yerleştirilmelidir.
- Uygun dikiş payları bırakılarak kesme işlemi yapılır.
- Kesilen parçalar önce teyel yapılarak birleştirilir ve doğruluğu kontrol edilir.

Resim3.11:Kesilen kumaşlar birleştirilir.

- Daha sonra oyuncağın özelliğine göre elde veya makinede dikilir.
- Oyuncak, köşeli kısımlarından başlanarak ince bir materyal yardımıyla tığ, kalem, ince sopa vb. uygun dolgu malzemesiyle doldurulur.

Resim3.12:Oyuncak elyafla doldurulur.

Doldurma işlemi bitince doldurmak amacıyla açık bırakılan boşluk sağlam el dikişi ile dikilerek kapatılır.

Resim3.13:Oyuncak dikilmesi için iğnelenerek hazırlanır.

Resim3.14:Dolgu oyuncak uygun malzemelerle süslenir.

- Oyuncağın özelliğine uygun süsleme yapılarak tamamlanır.

Resim3.15:Dolgu oyuncak tamamlanır.

Etkinlik- 2: “Bebek Yapımı”

Materyaller: Farklı renklerde kumaşlar, örgü ipliği, elyaf, kalın iğne, dikiş ipi ve iğnesi.

Yapılışı: Küçük bir kılıf dikiş. Sonra diktığınız kılıfın dört köşesini yuvarlak şekilde katlayıp onu da dikiş. Ters çevirerek çok sıkı olmayacak şekilde içini elyafla doldurun. Sonra kılıfın ağzını dikiş alt kısımdan tam ortasına kadar bacak olacak şekilde dikiş. Kolları da aynı şekilde dikiş. Dikiş işi bittiğinde gövde hazırdır. Baş için desensiz ten rengindeki bir kumaşı yuvarlak yastık yapar gibi dikiş. İçini elyaf doldurmadan önce zevkinize ve kabiliyetinize göre ağzını, burnunu, saçlarını, kaşlarını gözlerini değişik renkteki örgü iplikleriyle yapın. Kolay olsun diye önce kalemle çizebilirsiniz. Sonra içini elyaf doldurup ağzını dikiş ve gövde ile dikiş birleştirin. En son elinizdeki örgü iplikleriyle saçını yapabilirsiniz. Elyaf ve kumaş bulmak sorunsuz pratik olarak evdeki bir yastığı bu iş için kullanabilirsiniz.

Resim3.16:Dolgu bebekler

Etkinlik -5: “Kaplumbağa Yapımı”

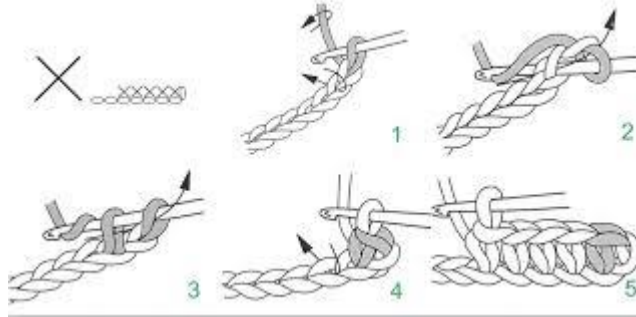
Materyaller: Çocuğunuzun giymediği triko bir kazak, kullanmadığınız kumaş parçaları, düğme, iplik, iğne.

Yapılışı: Çocuğunuzun giymediği kazağını yere koyun, kollarını ortadan ikiye kesin. Triko kazağın alt kısımlarını ovalleştirerek kesin. Ovalleştirdiğiniz yerden başlayarak, alt açık olan kısmı diki. Daha sonra gövdede kalan kolları ve gövdeyi doldurun. Elyaf, pamuk, artık kazak parçaları gibi uygun bir kumaştan kaplumbağanın kafasını yapın. Boyun kısmına dikerek sabitleyin. Kestiğiniz kolları dikerek doldurun ve kaplumbağanın gövdesinin alt tarafına ayakları olarak sabitleyin. Kafa kısmına iki tane aynı renkten düğme diki, gözlerini yapın.

Resim3.17:Kaplumbağa

- **Örerek hazırlanan dolgu oyuncaklar:** Örgü oyuncak hazırlamada kullanılan iki temel örgü tekniği vardır. Bunlar:
- Tığ örgü tekniği (zincir çekme, halka ilmek, basit kroşe alma):

Resim3.18:Tığ ile ilmek alma

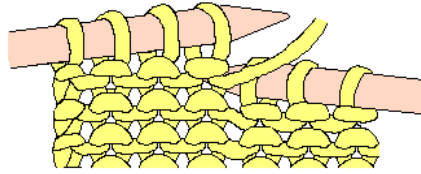

Resim3.19:Örgü dolgu oyuncak

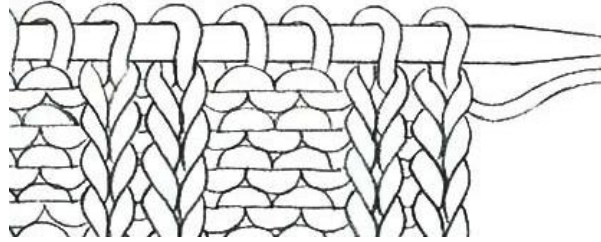
- Şiş örgü teknikleri (düz örgü, ters örgü, lastik örgü):

Resim3.20:Düz örgü

Resim3.21:Ters örgü

Resim3.22:Lastik örgü

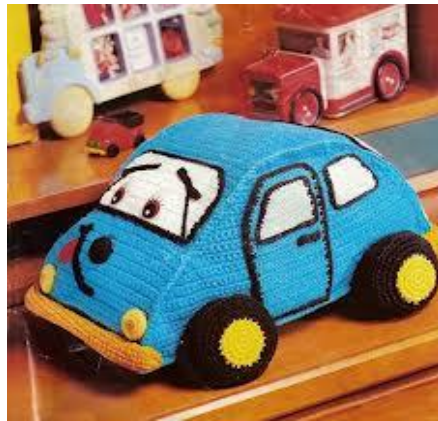
Resim3.24:Salyangoz(şiş örgü)

Resim3.23:Ahtapot(şış örgü)

Resim3.24:Arı (tığ örgü)

Resim3.25:Araba(tığ örgü)

Etkinlik-3: “Sevimli Ördek”

Gerekli Malzemeler: 1 Yumak sarı yün, mavi nakış ipliği, tığ, makas, parşömen kâğıdı, kurşun kalem, iğne.

Kullanılan Teknik: Basit kroşe

Yapılışı:

- Kalıpları istediğiniz boyutlarda büyüterek parşömen kâğıdına çiziniz.
- Kalıpları etrafından düzgünce keserek çıkarınız.
- Kalıba uygun bir şekilde örneğe bakarak gerekli eksiltme ve arttırmalar ile iki parça şeklinde örünüz.
- Gözleri herhangi bir nakış ipliği ile işleyiniz.
- Oluşan parçaları üst üste koyarak alt kısımda doldurma açıklığı bırakacak şekilde birleştirerek elde makine dikişi ile dikişiniz.
- Uygun bir dolgu malzemesi ile doldurarak estetik bir dikişle kapatınız.
- Farklı renklerde ördüğünüz zincir ile süsleyiniz.

Resim3.26:Sevimli ördekler

3.6.2. Eğitici Oyuncaklar

3.6.2.1. Tanımı ve Önemi

Eğitici oyuncaklar, çocuklara erken yaşta kazandırılmak istenilen kavramları (eşleştirme, farklı olanı bulma, parçaları birleştirme, gruplama, sıralama, ilişki kurma v.b.) hem eğlendirici, hem de eğitici yöntemlerle çocuğa öğretmeye yardımcı olan oyuncaklardır. Bebeklikten itibaren eğitici oyuncaklar, çocuğun gelişiminde önemli rol oynamaktadır.

Eğitici oyuncaklarla çocukların yalnızca bilişsel gelişimi değil, tüm gelişimleri desteklenir. Buna göre eğitici oyuncaklar; çocukların bilişsel, dil ve öz bakım becerisini desteklemek amacıyla sistemli bir şekilde geliştirilmiş, aynı zamanda sosyal-duygusal ve motor becerilerinin gelişimini destekleyen, çocukların oynayarak öğrenmesini sağlayan oyuncaklar olarak tanımlanır.

Eğitici oyuncaklar, çocukların gelişim seviyelerine göre farklılık gösterir. Örneğin; 0-3 yaşına kadar olan dönemde işitme, dokunma, görme duyularını uyaran mobiller, oyun battaniyeleri vb. oyuncaklar hazırlanabilir. Daha büyük yaşlardaki çocuklar için ise, tek başına ya da grupla oynayabilecekleri tombalalar, dominolar, eşleştirme kartları, yapbozlar parça-bütün oyunları uygun olur.

3.6.2.2. Eğitici Oyuncakların Çocukların Gelişimine Olan Etkisi

Oyuncaklar; zekâyı, hayal gücünü, duyuları geliştiren, bedensel, ruhsal, dil ve sosyal gelişimi destekleyen materyallerdir. Erken çocukluk döneminde çocuğun, simgeleri kullanma, algılama, yeni kavramlar oluşturma gibi bilişsel becerilerinin ve tüm gelişimlerinin desteklenmesi için eğitici oyuncakları kullanması yararlıdır.

3.6.2.3. Eğitici Oyuncak Çeşitleri

Çocukların etkin olarak katılım gösterdikleri oyunla eğitim onların özgüven duygularının, problem çözme, sorunları ile başa çıkabilme becerilerinin, bağımsız düşünme güçlerinin, çok yönlü yaratıcılıklarının gelişmesinde çok önemlidir. Eğitici oyuncaklar da bu amaçlara ulaşılmasında önemli bir yer tutar. 0-36 aylık dönemde ele alınması önerilen kavramlar şunlardır:

- Kavram geliştirici oyuncaklar
 - **Şekil kavramı (yuvarlak, kare, üçgen):** Çocukların geometrik şekilleri tanımlarına ve öğrenmelerine yardım eden çalışma ve etkinliklerdir.
 - **Sayı kavramı (1-5 arası sayılar):** Çocuklara saymayı öğretmek, sayıları tanıtmak amacıyla yapılan etkinliklerdir. Tüm kavramlarda olduğu gibi bu dönemde kazanılan sayısal bilgiler çocuğun eğitimi için sağlam bir temel oluşturur. Oyuncaklar basitten karmaşığa doğru hazırlanmalıdır.
 - **Renk kavramı (ana renkler):** Renk kavramı, çocukta 2 yaşından sonra gelişmeye başlar. Çocuklar zıt renkleri, daha kolay öğrenirler. Çeşitli dominolar, kartlar, tombalalar hazırlanarak, renk kavramı oyun yoluyla öğretilir.
 - **Boyut kavramı (büyük-küçük):** Boyut kavramına ait ilk davranışlar 2-3 yaşındaki çocuklarda büyük küçük olanı tanıma ayırt etme ile ortaya çıkmaktadır.

0-36 aylık çocuklar için bu kavramlardan yola çıkarak oyuncaklar hazırlanabilir.

- Bellek geliştirici oyuncaklar

Belleği çalıştıran, problem çözme becerisini geliştiren oyun materyalleri; Yapboz, takmalı, memory (hafıza) kartları, sökmeli oyuncaklar, ip ve boncuk, halka, anahtar, kilit, ayna, büyüteç, miknatıs, boncuklu hesap tahtası, kitaplar. Erken çocukluk dönemine uygun önerilen bellek geliştirici oyuncaklar,

- **Yeni doğanda;**
 - **Hareketli oyuncaklar:** Göz odaklamasını teşvik eder. İşitsel uyarı sağlar. Parlak renkli, kalın desenli kitaplar.
 - **Geçmeli oyuncaklar:** Dokunsal uyarı yapar ve güvenlik hissi verir.
 - **Müzikli oyuncaklar:** Dikkatin artmasını sağlar ve sakinleştirir.
 - **Çıngırdaklar:** Sesleri fark etmesini sağlar.
 - **Kırılmaz aynalar:** Bebeğin kafasını kaldırmasını teşvik ederek kendini keşfetmesini sağlar.
- **ay +**
 - **Üst üste koyma oyuncakları:** Görsel uyarı ve küçük kas koordinasyonunu geliştirir. **Davullar, toplar:** Kavrama, atma hareketleri ile dokunsal uyarı sağlar.
 - **Kumaş faaliyet kitapları:** Parmak becerisini, dikkatini ve göz el koordinasyonu geliştirir.
- **12.ay +**
 - **Bloklar ve üst üste koyma oyuncakları:** El ve göz koordinasyonunu geliştirir.
 - **Doldurulmuş oyuncaklar:** Sosyalleşmeyi ve duygu gelişimini öğretir.
 - **Şekil düzenleme:** Görsel ve dokunsal uyarı sağlar.
 - **Basit yapbozlar:** Parmak becerisi ve göz el koordinasyonu geliştirir.
 - **Düğmeli, kollu, kapaklı oyuncaklar:** İnce motor becerilerini geliştirir.
- **24.ay +**
 - Telefonlar, aletler, bilgisayar oyunları: Büyükleri taklit ederek rol yapar.
 - Vurmalı setler: Sebep ve sonuç ilişkisi kurmasını sağlar, küçük kas gelişimini destekler.
 - **Oyuncak bebekler/bebek setleri:** Kendisine rol geliştirmesini sağlar.
 - **Sanat ürünleri:** Yaratıcılığı ve hayal gücünü teşvik eder.
 - **Bloklar:** Hacim kavramının gelişimini destekler.
 - **Kitaplar:** Kelime hazinesini, dikkat genişliğini zenginleştirir.

➤ **Problem çözme becerilerinin gelişmesine yardım eden oyuncaklar**

Çocuklar aletlerin nasıl çalıştığını düşünerek bulma, yeni kelimeler ve fikirleri öğrenme, güçlü kaslar oluşturma ve bunları kontrol edebilmeyi öğrenme, hayal gücünü geliştirme, problem çözme ve işbirliği yapabilme gibi pek çok beceriyi oyun oynarken öğrenir.

Çıngıraklar, basınca öten oyuncaklar, topalar, yapbozlar, boncuklar ve kart oyunları çocukların el göz koordinasyonunu geliştiriyor, problem çözme ve işbirliğini teşvik ediyor ve aletlerin çalışmasında fikirler yaratılıyor.

3.6.2.4. Eğitici Oyuncak Hazırlama

0-36 aylık çocuğa uygun eğitici oyuncakların hazırlanmasında dikkat edilecek noktalar:

0-36 aylık çocukların, eğitici oyuncakların özelliklerinden en üst düzeyde yararlanabilmeleri için eğitici oyuncak hazırlanırken aşağıdaki noktalara dikkat gerekir.

- Eğitici oyuncaklar hazırlanırken çocuğun gelişim düzeyi, ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır.
- Eğitici oyuncaklar, çocuğun anlayabileceği şekilde açık, anlaşılır olmalıdır.
- Eğitici oyuncaklar, basitten karmaşığa doğru hazırlanmalıdır.
- Eğitici oyuncaklar, çocuğun kendisini ifade etmesine, özgür ve rahat hissetmesine olanak sağlamalıdır.
- Oyuncaklar sağlam, güvenli ve kullanışlı olmalıdır.
- Ekonomik olmalıdır.
- Renkler açık, belirgin ve net olmalıdır.
- Eğitici oyuncaklar birden fazla çocuğun oynamasına imkân sağlayacak nitelikte olmalıdır.

0-36 aylık çocuğa uygun eğitici oyuncakları planlarken, uygularken öncelikle çocukta yaratıcı düşünme becerisinin gelişmesini hedeflemek gerekir. 0-36 aylık çocuğun eğitiminde eğitici oyuncak planlarken dikkat edilecek en önemli noktalardan birisi de belirlenen amaca ulaşabilmek için oyuncakların, belli bir aşama halinde, basitten karmaşığa doğru hazırlanmasıdır. 0-36 aylık çocuğa uygun eğitici oyuncak planlanırken; eşleştirme şeklinde yapılabilir.

Eşleştirme: Birbirinin aynı olan, iki nesneyi bir araya getirme becerisidir. Çocuklara resimler karışık olarak verilir, resimli kartlar ya da objeler arasından birbirinin aynı olan iki şekli ya da objeyi bulup yan yana veya üst üste koyması istenir. Çocuğun tüm kartları dikkatle incelemesi, aynı olanları bir araya getirmesi gerekir. Hafıza kartları, resimli tombalar eşleştirme oyunlarıdır. Çocuk evde yalnız ya da annesiyle birlikte, çoraplarını, eldivenlerini, patiklerini vb. nesneleri bir araya getirerek eşleştirir.

Etkinlik-5: “Hafıza Kartı Hazırlama”

Materyaller: Karton, el işi kâğıdı, boya kalemleri, resimler

Yapılışı: İki-üç yaş grubu çocuklarınız için hafıza kartı oluşturabilirsiniz. Kartonlardan aynı boyutlarda kare şeklinde altı parça kesin. Bunları istediğiniz renkte el işi kâğıdı, el işi kâğıdı yoksa defter kâğıdı ile kaplayın. Her iki parçaya kendinizin çizdiği aynı iki resmi koyabilir veya kitap ve dergilerden aynı iki resmi alıp yapıştırabilirsiniz. Bunlar basit hayvan, meyve, taşıt, çizgi film karakterleri olabilir.

Böylece ikiye eşleştirme kartlarına sahip olabilirsiniz. Çocuğunuzla karşı karşıya oturun. Çocuğunuza oyunu anlatın. Başlamadan önce kartlardaki resimler hakkında sohbet edin ve gösterin. Kartları resimli yüzeyleri yere bakacak şekilde kapatın. Sonra oyuna ilk başlayan iki kart açsın. Eğer kartlar eş çıktı ise o iki kartı alabilir. Bu kez kartları çocuğunuz açsın aynı kartı bulursa alsın. Bulamazsa iki kartı da geri kapatsın. Tekrar siz açın, aynı kartı bulup yerdeki kartlar eşleşip bitene kadar oyuna devam edin. Çocuğunuzun oyun hoşuna gittiyse ve daha fazla kartla oynayabileceğini düşünüyorsanız kart sayısını artırabilirsiniz.

Resim3.27:Hafıza kartları (eşleştirme)

Etkinlik 6: “Mobil Yapımı”

Materyaller: Üç tane 40 cm uzunluğunda çıta, yedi-sekiz adet 20 cm uzunluğunda tel.

Yapılışı: 0-6 aylık bebeğiniz için değişik şekillerde mobiller hazırlayabilirsiniz. Bunun için evde bulunan küçük kumaşlardan hayvan veya meyve figürleri dikip içini doldurabilirsiniz. Bunların üstüne yüz çizebilirsiniz. Üç çıtayı kumaşlarla kaplayın. Uçurtma yapar gibi çapraz üst üste getirin ve iple sağlam bir şekilde birleştirin. Uç kısımlarına çentik atın Yaptığınız mobilleri buralara sağlam bir şekilde bağlayın. Aynı şekilde üst yalıtımı sağlam olan tellerden 20 cm uzunluğunda yedi sekiz adet bulup bunları bir halkaya birleştirebilirsiniz. Bunları yay şeklinde açıp evde bulunan kumaşlarla kaplayıp uçlarına daha küçük halkalar geçirebilirsiniz. Yaptığınız mobilleri buraya bağlayabilirsiniz.

Bebeğin yattığı odanın tavanına renkli kartonlardan balık şekilleri kesip orta yerlerinden ip geçirip kartona asarak akvaryum hazırlayabilirsiniz. Balıkların iplerini mavi rafyadan yapabilirsiniz.

Resim3.28:0-6 aylık bebekler için mobil

Resim 3.29:Mobiller bebeğin gelişimine yardımcı olur.

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıda verilen işlem basamaklarını takip ederek çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun bir dolgu oyuncak planlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Çocukların yaş ve gelişim düzeylerine uygun bir dolgu oyuncak planlayınız.	➤ Dolgu oyuncakları tek ya da iki-üç kişilik gruplar oynayacak şekilde planlayınız.
➤ Oyuncakınızın yapılış tekniğine karar veriniz.	➤ Dikme veya örme tekniğini kullanabilirsiniz.
➤ Oyuncakınızın modeline ve yapılış tekniğine uygun malzeme, araç gereçleri hazırlayınız.	➤ Kumaş, iğne, iplik, makas gibi malzemeler ya da çeşitli renklerde yün ipler kullanabilirsiniz.
➤ Oyuncakınızın kalıbını elde ediniz.	➤ Çeşitli kaynaklardan faydalanabileceğiniz gibi kalıbı kendiniz de çıkarabilirsiniz.
➤ Oyuncak kalıbına uygun parçaları belirlediğiniz teknik doğrultusunda hazırlayınız.	➤ Kalıp parçalarını parşömen kâğıdına çizerek belirleyebilirsiniz.
➤ Oyuncak parçalarını teyelleyerek oyuncakın provasını yapıp doğruluğundan emin olunuz.	➤ Oyuncakınızı sağlam bir dikişle dikmeden önce mutlaka teyelleyerek doğruluğunu kontrol ediniz.
➤ Oyuncak sağlam bir dikişle dikiş.	➤ Oyuncakınızı makinede veya elde makine dikişi yaparak dikiş.
➤ Oyuncakınızın doldurma işlemini yapınız.	➤ Oyuncakınızı yumuşak ve muntazam şekilde doldurunuz.
➤ Doldurmak için açık bıraktığınız kısmı sağlam bir şekilde dikerek kapatınız	➤ Dikişinizin estetik olmasına dikkat ediniz.
➤ Oyuncakınıza uygun süslemeleri yaparak tamamlayınız.	➤ Süslemede çeşitli kurdele, sutaşı gibi malzemeler kullanabilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümleleri dikkatlice okuyarak boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü yazınız.

1. Oyuncaklar çocukların ve edici dil becerilerini destekler.
2. Eşleştirme ve yap boz kartları.....alanını destekleyen oyuncaklardır.
3. Çeşitli büyüklüklerdeki toplar,ahşap bloklar.....alanını destekleyen oyuncaklardır.
4. Okul öncesi eğitim kurumlarının dramatik oyun merkezinde bulundurulanan yastıklar, minderler.....dolgu oyuncaklardır.
5. Dolgu oyuncak yapımında temel özellikler üç grupta ele alınır.
Bu özellikleri aşağıda boş bırakılan yerlere yazınız.
..... özelliği
..... özelliği
..... özelliği
6. Fasulye torbalarında hareketliliği sağlamak için.....kısmı doldurulmalıdır.
7. Renk kavramı, çocukta yaşından sonra gelişmeye başlar.
8.çocuklara erken yaşta kazandırılmak istenilen kavramları (eşleştirme, farklı olanı bulma, parçaları birleştirme, gruplama, sıralama, ilişki kurma gibi) hem eğlendirici, hem de eğitici yöntemlerle çocuğa öğretmeye yardımcı olan oyuncaklardır.
9. 0-36 aylık çocuğa uygun eğitici oyuncakları planlarken, uygularken öncelikle çocukta.....becerisinin gelişmesini hedeflemek gerekir.
10.Birbirinin aynı olan, iki nesneyi bir araya getirme becerisidir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru “Modül Değerlendirme” ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

0-36 Ay çocuğuna uygun bütün gelişim alanlarını destekleyecek özellikte bir oyuncak tasarlayarak yapınız. Yapmış olduğunuz oyuncak bir okul öncesi eğitim kurumunda uygulayınız.

KONTROL LİSTESİ

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri **Evet**, kazanamadığınız becerileri **Hayır** kutucuğuna (X) işareti koyarak kendinizi değerlendiriniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. 0-36 ay çocuğuna uygun bütün gelişim alanlarını destekleyecek özellikte bir oyuncak tasarlamadan önce gerekli araştırmaları yaptınız mı?		
2. Araştırmalarınız sonucunda yapacağınız oyuncakı belirlediniz mi?		
3. Yapacağınız oyuncak için gerekli olan malzemeleri belirlediniz mi?		
4. Belirlemiş olduğunuz malzemeleri temin ettiniz mi?		
5. Oyuncakınızın yapım aşamalarını belirlediniz mi?		
6. Oyuncakınızı yapım aşamalarına uygun olarak hazırladınız mı?		
7. Hazırlamış olduğunuz oyuncakınızı bir okul öncesi eğitim kurumunda uyguladınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	oyun
2	motor gelişim
3	0-36 aylar
4	18 ay
5	ince-kaba
6	kaba
7	36.ay
8	duyusal
9	20 aylık
10	2.ay

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	Yanlış
2	Doğru
3	Yanlış
4	Doğru
5	Yanlış
6	Doğru
7	Doğru
8	Doğru
9	Doğru
10	Yanlış

ÖĞRENME FAALİYETİ-3'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	alıcı-ifade edici
2	bilişsel
3	motor
4	dekoratif
5	malzeme dolgu süsleme
6	4/3
7	2 yaş
8	Eğitici oyuncaklar
9	yaratıcı düşünme
10	eşleştirme

KAYNAKÇA

- ATALAY Ayşe, **Okul Öncesi Eğitimi Materyal Geliştirme**, Kök Yayıncılık, Ankara,2011.
- ZENGİN GÖNÜL Nuran, **Giyim Üretiminde Temel Dikim Teknikleri**, Ankara, 1990.
- KARAN Sema, **Eğitimde Araç Geliştirme ve Yaratıcı Etkinlikler**, Vize Yayıncılık, Ankara, 2011.